

Preot dr. Ionel Popescu



La 1 ianuarie am pășit, cu voia lui Dumnezeu, în noul an calendaristic, 2022. În urma noastră rămân doi ani, 2020-2021, marcați de restricții, teamă, încercări, boală, suferință și moarte. Momentele, deloc ușoare, prin care am trecut, ne-au marcat și au produs transformări vizibile în societate, în familie și la nivelul relațiilor inter-umane. Nu mai puține sunt însă schimbările survenite în viața economică a omenirii, în sistemul sanitar și de învățământ, dar mai ales în viața culturală și spirituală, nu întotdeauna utile societății.

Noul an civil a fost întâmpinat, la scară planetară, printr-o explozie de veselie, de speranță, însoțite de petreceri zgomotoase și jocuri de artificii care au creat participanților o stare de eliberare, de descătușare și de revenire la starea de libertate și de prosperitate anterioară pandemiei.

În această atmosferă euforică, puțini au fost semenii care, în noaptea anului nou și în prima zi a acestuia, au cugetat puțin la rostul vieții noastre pământești, la curgerea anilor și a generațiilor și la cuvintele Ecclesiastului: „Ce folos are omul din toată truda lui cu care se trudește sub soare? Un neam trece și altul vine, dar pământul rămâne totdeauna! [...] Ceea ce a mai fost, aceea va mai fi, și ceea ce s-a întâmplat se va mai petrece, căci nu este nimic nou sub soare” (*Ecclesiast 1, 3-4 și 9*).

Pentru semenii care, în noaptea trecerii dintre ani, au căutat o oază de liniște, de reculegere și de rugăciune, bisericile au fost deschise. Slujbele speciale din noaptea Anului Nou au cuprins, în rânduiala lor, rugăciunile de mulțumire către Tatăl ceresc, pentru binefacerile primite de la El, pentru sănătate, spor în viața duhovnicească, dar și de binecuvântare a cununii anului 2022: „Stăpâne Doamne, Dumnezeul nostru, Izvorul vieții și al nemuririi, Făcătorul a toată făptura văzută și nevăzută, Care ai pus vremile și anii întru a Ta stăpânire și îndreptezi toate cu iconomia Ta cea cerească și întru tot bună, mulțumim Ție pentru îndurările minunate pe care le-ai făcut asupra noastră în toată vremea trecută a vieții noastre și Te rugăm, întru tot Îndurate Doamne: binecuvântează cununa anului ce a sosit cu bunătatea Ta și păzește pe binecredincioșii creștini români de pretutindeni, pe păstorii și învățătorii noștri. Înmulțește zilele vieții noastre întru sănătate deplină sufletească și trupească și



ne dăruiește sporire în toate faptele cele bune. Dăruiește de sus bunătățile Tale întregului Tău popor: sănătate și mântuire și întru toate bună sporire”.

Biserica ne îndeamnă apoi, să cinstim, în ziua cea dintâi a Anului Nou, Praznicul împărătesc al Tăierii împrejur și al punerii numelui Domnului nostru Iisus Hristos, precum și sărbătoarea închinată Sfântului Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareii Capadociei.

Praznicul împărătesc ne aduce în atenție importanța respectării Legii dumnezeiești și a rânduielilor străvechi, părintești. Fiul lui Dumnezeu respectă întocmai prescripțiile Legii mozaice, supunându-Se ritualului prin

care devenea membru al poporului „ales”, ceea ce înseamnă că El nu a venit să strice Legea, ci să o împlinească, să o desăvârșească (Matei 5, 17-18).

Numele pe care îl primește Pruncul născut „de la Duhul Sfântul și din Fecioara Maria” este Iisus: „Și când s-au împlinit opt zile, ca să-L taie împrejur, I-au pus numele Iisus, cum a fost numit de înger, mai înainte de a se zămisli în pântec” (Luca 2, 21).

Iisus, al Căruia nume înseamnă „Mântuitor”, este cinstit chiar din prima zi a anului civil pentru că, prin El „se vor binecuvânta toate neamurile pământului”. El este Mântuitorul / Mesia promis neamurilor de Dumnezeu și vestit de prorocii din vechime. El S-a „îtrupat în istorie”, spunea poetul Ioan Alexandru și prin El se binecuvintează această primă zi, se binecuvintează cununa anului și toți anii vieții noastre.

Sfântul Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareii Capadociei, născut într-o familie care a dăruit Bisericii șase sfinți, a fost om de cultură și de știință, a studiat retorica, filosofia, arta, medicina, geometria, matematica și le-a împletit în mod armonios cu Teologia.

Curtat de renumiții dascăli ai Atenei pentru a rămâne în învățământul universitar păgân, Sfântul Vasile a ales calea Bisericii și a pus, prin viața și opera sa, temelia adevăratei credințe. Întemeietor de mănăstiri, autor al Sfintei Liturghii care-i poartă numele și a numeroase scrieri, el a organizat viața monahală și cele dintâi așezăminte social-filantropice în orașul său de baștină.

Cinstirea Sfântului Vasile cel Mare în prima zi a noului an civil nu este întâmplătoare. Prin viața, opera, așezămintele și verticalitatea credinței sale, Sfântul Vasile cel Mare ne arată, încă din prima zi a anului, calea pe care noi, creștinii, suntem datori a merge: calea drepte credințe, a adevărului și a bunelor fapte, calea științei și a culturii teologice și calea iubirii și a dăruirii pentru aproapele. Aceasta este calea adevărată care ne duce la Dumnezeu. Pe ea merg milioanele de credincioși, în frunte cu păstorii lor, ierarhi, preoți, monahi și monahii, de două milenii. Alta nu este!

Cu cele două mari sărbători creștine începe, așadar, noul an calendaristic 2022. Ele sunt prioritare pentru toți credincioșii, din harul lor ne zidim duhovnicește în anul care începe și învățăm să fim „împlinitori ai cuvântului, nu numai ascultători ai lui, amăgindu-ne pe noi înșine” (Iacov 1, 22).

Din păcate, nu așa stau lucrurile în societatea vremii noastre. Constatăm, cu amărăciune, că prioritară este acum sărbătoarea Anului Nou și nu sărbătoarea creștină. Sărbătoarea laică a noului an umbrește măreția și frumusețea spirituală a binecuvântatelor sărbători creștine.

Ziua Anului Nou are, desigur, importanța sa. Este, de pildă, un prilej nimerit de reflecție asupra anului / anilor ce au trecut și asupra vieții noastre. Putem spune că, la începutul Anului Nou, privim în trecut să vedem ce am făcut bine sau mai puțin bine și privim înainte cu hotărârea

de a deveni oameni noi, săvârșitori ai binelui, adevărului și frumosului.

Rolul Bisericii este de a deschide perspective spre o viață în „duh și adevăr” și de a ne ajuta să devenim, cu adevărat, oameni noi, după Chipul desăvârșit al Domnului nostru Iisus Hristos, „Dumnezeu adevărat și om adevărat”. El este și rămâne, pentru totdeauna, modelul omului deplin, al omului desăvârșit, care tinde toată viața sa spre asemănarea cu Dumnezeu.

Pentru a dobândi însă „starea omului desăvârșit”, în fiecare dintre noi trebuie să aibă loc o transformare lăuntrică, o „naștere din nou”, așa cum ne învață Sfântul Apostol Pavel: „Să vă dezbrăcați de viața voastră de mai înainte, de omul cel vechi, care se strică prin poftele amăgitoare, și să vă înnoiți în duhul minții voastre și să vă îmbrăcați în omul cel nou, cel după Dumnezeu, zidit întru dreptate și în sfințenia adevărului” (Efeseni 4, 22-24).

De aceea, în ziua cea dintâi a noului an, și în toți anii vieții noastre, datoria noastră de creștini este să punem accentul pe cinstirea cu rugăciune a sfințelor sărbători, să medităm la sensul vieții noastre pământești și să-I cerem lui Dumnezeu, cu umilință și smerenie: „Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale noastre” (Psalmul 50, 11).



PENTATEUHUL

Preot prof. drd. Daniel Hlodec

Prima și cea mai importantă parte a Vechiului Testament este colecția de cărți numită Pentateuh. Pentateuhul se referă la primele cinci cărți ale Bibliei (Geneza, Exodul, Leviticul, Numerele și Deuteronomul). Întregul text al Pentateuhului îl atestă pe Moise drept autor, iar Biserica, în deplină concordanță cu tradiția și școlile rabinice, a omologat această atestare încă din era apostolică. Ea se întemeiază cu precădere pe faptul că însuși Mântuitorul Iisus Hristos îl prezintă pe Moise drept autor al Legii: „Oare nu Moise v-a dat Legea?” (Ioan 7, 19) sau „toate cele scrise despre Mine în lege lui Moise...” (Luca 24, 44).

Cu toate aceste argumente sunt unii cercetători, mai ales din partea criticii raționaliste occidentale, care îi contestă autenticitatea, afirmând că în textul acestei opera pot fi identificate mai multe tradiții diferite¹. Totuși, unitatea lucrării și, totodată, unitatea autorului se dezvăluie din mai multe puncte de vedere: întregul material este grupat în jurul ideii mesianice, a dreptului divin și a separării poporului ales de alte neamuri, dar și din felul de istorisire al autorului. Deși unele evenimente sunt tratate mai pe larg, iar altele mai sumar, firul istorisirii se păstrează. Din punct de vedere ortodox, autenticitatea Pentateuhului și importanța lui teologică nu pot fi puse la îndoială, aceste cinci cărți, stând la temelia teologică a Bibliei.

Pentru a înțelege mai bine importanța teologică a Pentateuhului, se cuvine să menționăm frumoasa și completa definire pe care o dă Manualul de

Studiul Vechiului Testament: „Pentateuhul este temeiul istoric al întregii religii revelate. Fără Pentateuh întreaga ordine dogmatică și morală, atât a Vechiului cât și a Noului Testament, este istoricește neexplicabilă și nejustificată. Întreg Vechiul Testament și la rândul său întreg Noul Testament sunt urmarea firească a celor cuprinse în Pentateuh.”²

Cuvântul *pentateuh* este format din două cuvinte grecești, *pente* (cinci) și *teuchos* (carte). Însemnând, „cinci nave”, sau „cartea cu cinci volume”. În ebraică, Pentateuhul este *Tora*, însemnând „legea” sau „instruirea”. Aceste cinci cărți, scrise aproape în întregime în ebraică, sunt cărțile biblice ale Legii, date de Dumnezeu prin Moise. Un alt nume pentru Pentateuh este „cele cinci cărți ale lui Moise”.



Scrise cu mai mult de 3000 de ani în urmă, cărțile Pentateuhului introduc cititorii biblici în scopurile și planurile divine ale lui Dumnezeu și explică modul în care Dumnezeu a creat lumea, modul prin

care păcatul a intrat în lume, răspunsul lui Dumnezeu la păcat, relația sa cu omenirea și dobândirea unei înțelegeri dăruite asupra caracterului și naturii lui Dumnezeu.

Pe scurt spus, Pentateuhul conține relațiile lui Dumnezeu cu omenirea de la crearea lumii până la moartea lui Moise.

Geneza este prima carte. Cuvântul „Geneză” înseamnă „origine”, „naștere”, „generație” sau „început”. Această primă carte a Bibliei descrie creația lumii văzute și nevăzute, culminând cu omul, coroana creației lui

² Studiul Vechiului Testament, Ediția a IV-a, îngrijită de Pr. Prof. Dr. Ioan Chirilă, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2006, p. 101.

¹ Biblia cu Ilustrații, Versiune diortosită după Septuagintă, redactată și adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, Editura Litera, 2011, p. 21.



Dumnezeu. E pusă în evidență puterea absolută a Dumnezeului transcendent. Cosmologia primitivă din timpul hagiografului este folosită pentru a învăța că Dumnezeu a creat toate lucrurile.³ Mesajul primordial al Genezei se referă la faptul că mântuirea este esențială.

În cea de-a doua carte Exodul, Dumnezeu se dezvăluie lumii prin faptul că a pus poporul său liber de robie în Egipt printr-o serie de miracole spectaculoase. Pentru credinciosul de astăzi, tema predominantă a Exodului este că, eliberarea este esențială. Din cauza robiei noastre față de păcat, avem nevoie de intervenția lui Dumnezeu pentru a ne elibera.

Leviticul este ghidul lui Dumnezeu pentru a învăța poporul său despre viața și închinarea sfântă. Cel ce nedreptățește trebuie, așadar, ca mai întâi să-și cunoască nedreptatea și să și-o mărturisească fără pricinuire de cuvinte.⁴ Tema dominantă a Leviticului ne arată importanța fundamentală a sfințeniei la care omul este chemat. Cartea scoate în evidență nevoia noastră de a fi în relație cu Dumnezeu prin trăirea și închinarea sfântă.

În Numeri sunt reținute experiențele lui Israel în timp ce călătoresc prin pustie. Neascultarea și lipsa de credință, L-au făcut pe Dumnezeu să-i facă să rătăcească în deșert până când toți oamenii

acelei generații au murit - cu câteva excepții importante. Numerele ar fi o relatare sumbră a încapătânării lui Israel, dacă nu ar fi depășită de credințioșia și protecția lui Dumnezeu. Astfel, tema dominantă a acestei cărți este perseverența.

Cartea Deuteronomul, scrisă când poporul lui Dumnezeu era pe punctul de a intra în Țara Promisă, dă un memento stern că Dumnezeu este vrednic de închinare și ascultare. De asemenea, reamintește legământul dintre Dumnezeu și poporul său Israel, prezentat în trei adrese sau predici de către Moise. Cartea se concentrează asupra nevoii noastre de a internaliza Legea lui Dumnezeu, astfel încât să fie scrisă în inima noastră. Noi nu ascultăm de Dumnezeu dintr-o formă legalistă, de obligație, ci pentru că îl iubim cu toată inima, mintea, sufletul și voința noastră.⁵

Pentateuhul este temelie răscumpărării omenirii din păcatul strămoșesc prin Mesia. Din el se recunoaște frățietatea între popoarele lumii, ca urmași ai aceluiași strămoș: Adam.

Popoarele fiind urmașii aceluiași strămoș, răscumpărarea este universală, iar creștinismul, o lege divină pentru toate neamurile pământului. Acestea sunt, în linii mari, ideile din care rezultă importanța Pentateuhului⁶.

³ Raymond E. Brown, Joseph A. Fitzmyer, Roland E. Murphy, *Introducere și comentariu la Sfânta Scriptură, vol II, Pentateuhul*, Editura Galaxia Gutenberg, 2007, p. 8.

⁴ Evghenie Vulgaris, *Îndeletnicire iubitoare de Dumnezeu, Tâlcuiri la Pentateuh*, Editura Sofia, București, 2012, p. 267.

⁵ <https://ro.eferrit.com/ce-este-pentateuhul>, accesat în luna noiembrie 2021.

⁶ Nicolae Ciudin, *Studiul Vechiului Testament*, Editura Institutului Biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2002, p. 47.

CELE PATRU ASPECTE ALE EUHARISTIEI CONFORM I CORINTENI 11, 23 - 25

Preot Nicolae Lupșescu

In Epistola I către Corinteni, Sfântul Apostol Pavel, nu numai că arată cuvintele de instituire a Sfintei Euharistii (11, 23 - 25), ci afirmă cu claritate cele patru aspecte ale ei:



1. Caracterul de Taină al Sfintei Euharistii este afirmat de însuși faptul că, sub chipul pâinii și a vinului, creștinul se împărtășește cu Însuși Trupul și Sângele lui Hristos, spre iertarea păcatelor și spre viața de veci, înfățișându-se real și nesângeros jertfa de pe Cruce a Mântuitorului, prin prefacerea pâinii și a vinului în Însuși Trupul și Sângele Lui, cu puterea Duhului Sfânt invocată de episcop sau preot. Sfânta Euharistie este împărtășire (unire) cu Însuși Trupul și Sângele lui Hristos: „Paharul binecuvântării, pe care-l binecuvântăm, nu este, oare, împărtășirea cu sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem nu este, oare, împărtășirea cu trupul lui Hristos? (10, 16); „Și mulțumind, a frânt și a zis: Luați, mâncați! Acesta este Trupul Meu care se frânge pentru voi. Aceasta să faceți spre pomenirea Mea. Asemenea și paharul după cină, zicând: Acest pahar este legea cea nouă întru Sângele Meu. Aceasta să faceți ori de câte ori veți bea, spre pomenirea Mea” (11, 24 - 25) și cel ce o primește cu nevrednicie se face „vinovat față de

trupul și sângele Domnului” (11, 27), ca unul care ne socotește „trupul Domnului” (11, 29).

Taina Sfintei Euharistii este redată astfel de prefacerea elementelor euharistice care rămân o taină de nepătruns pentru logica minții omenești: „Taina prefacerii se întemeiază pe o legătură deosebită între trup și pâine și pe una profundă și tainică între cuvântul dumnezeiesc și trupul omenesc însuflețit al Lui, în care se prefacă pâinea... în pâine se întâlnește darul lui Dumnezeu cu darul nostru către Dumnezeu, îndeosebi în pâinea ce o aducem pentru a se prefacă în Trupul lui Hristos... Dumnezeu a pus pâinea într-o relație specială cu trupul nostru. Rațiunea pâinii se asimilează în mod natural cu rațiunea trupului”¹.

Sfântul Ioan Gură de Aur ne îndeamnă: „Să ne unim cu trupul divin. Este efectul pe care îl produce alimentul pe care Mântuitorul ni l-a dat. Iată pentru ce a unit El, l-a amestecat Trupul Său cu al nostru, ca noi să fim toți un singur trup, legat de un singur cap. Acesta e semnul unei iubiri fierbinți”².

Teologii bizantini au înțeles că Euharistia este „centrul unei taine soteriologice și treimice, nu doar o prefacere a pâinii și a vinului.... Biserica, după ei, a fost locul primordial unde Dumnezeu și omul s-au întâlnit în Euharistie, iar Euharistia a devenit criteriul structurii eclesiale și al inspirației oricărei lucrări creștine și al responsabilității față de lume. În ambele cazuri, Euharistia a fost înțeleasă într-o dimensiune cosmologică și eclesiologică afirmată în formula pro-aducerii bizantine: „Ale Tale, dintru ale Tale, Ție îți aducem de toate și pentru toate”³.

¹ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Spiritualitate și comuniune* în Liturgia Ortodoxă, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 1986, pp. 272-273.

² Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omiliile la Matei*, în colecția PSB, vol. 23, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, p. 222.

³ John Meyendorff, *Teologia bizantină*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe

Deci, Euharistia este Taina comuniunii, este mijlocul prin care Hristos pătrunde în ființa psiho-somatică a credincioșilor, ca să-i înalțe la Tatăl, dar și mijloc de întâlnire a lui Hristos cu credincioșii și a credincioșilor cu Hristos și de coborâre a Lui în Biserică și de înălțare a Bisericii în Hristos.

2. Caracterul de Jertfă al Sfintei Euharistii este implicat în însăși cuvintele de instituire ale Tainei și este afirmat în modul cel mai direct în Noul Testament în I Corinteni 10,16 – 21, unde Sfântul Apostol Pavel vorbește de „masa Domnului” ca de masă sacrificială, comparabilă cu mesele sacre ce însoțeau jertfele iudaice și păgâne.



Însăși expresia „masa Domnului” (v. 21), este o aluzie la altarul creștin (Evrei 13,10): „Avem altar, de la care nu au voie să mănânce cei ce slujesc Cortului”, căci această expresie este folosită și în Vechiul Testament cu sensul de „altar” (cf. Maleahi 1, 7): „Voi aduceți jertfă pe altarele Mele...”. Însuși faptul că Apostolul vorbește separat despre „sânge” și „trup”, arată caracterul de jertfă al Sfintei Euharistii și relația sa actuală cu jertfa de pe Cruce. Însuși caracterul de Taină al Sfintei Euharistii îl implică pe acela de jertfă.⁴

Jertfa este o realitate ce caracterizează orice religie și reflectă dorința omului de a reface legătura dintre om și divinitate. În iudaismul vetero-testamentar, refacerea unității între Dumnezeu și creație, înseamnă restabilirea

comuniunii pierdute prin păcat. Omul e însetat de Dumnezeu și mai ales omul ancorat într-o matrice religioasă știe cu certitudine că existența în afara lui Dumnezeu e un nonsens. Aspirația profundă către absolutul divin este obturată de păcat, iar omul religios prin aducerea jertfelor avea conștiința refacerii legăturii sale cu Dumnezeu.

Jertfa lui Hristos, reactualizată prin jertfa euharistică, este temeiul solid al adevăratei unități. Taina cea plină de bucurie este că „Hristos ne-a dăruit nouă Jertfa, a dăruit-o Bisericii. În această Viață nouă a vieții Lui în noi și a vieții noastre în El, Jertfa Lui a devenit jertfa noastră și aducerea Lui a devenit aducerea noastră. Ce înseamnă însă aceasta dacă nu faptul că viața Lui împlinită de El, în Jertfa Lui desăvârșită, ne este dată nouă ca viața noastră unică și adevărată, ca împlinirea ideii din veșnicie a lui Dumnezeu despre om? Căci dacă viața lui Hristos este aducere și jertfă, atunci și viața noastră întru El și viața întregii Biserici este aducere și jertfă. A ne aduce pe noi înșine și unul pe altul și întreaga lume este jertfa iubirii și a unității, a laudei și a mulțumirii, a iertării și a vindecării, a împărtășirii și a unității”⁵.

Preotul Dumitru Stăniloae ne arată legătura caracterelor de Jertfă și de Taină ale Sfintei Euharistii și spune că, prin Taină, Dumnezeu ne împărtășește lucrarea Sa, ca har și ca dar, iar prin Jertfă noi ne oferim lui Dumnezeu cele ale noastre și însăși ființa noastră, în Euharistie se întâlnesc aceste două mișcări: de la noi la Dumnezeu și de la Dumnezeu la noi. Aspectul de Jertfă și cel de Taină al Euharistiei sunt nedespărțite⁶.

Jertfa este o Taină, căci dăruindu-ne lui Dumnezeu ne înălțăm și ne împărtășim de sfințirea și de binecuvântarea Lui. Și chiar Taina este o Jertfă, căci Trupul Domnului care ni se dă este în stare de trup jertfit și înviat și ne imprimă starea de jertfă prin care ne înălțăm și înaintăm spre Înviere. Ca în toate Tainele, așa și în Euharistie, prin Taină se inaugurează o relație personală sau o treaptă nouă a relației personale a lui Hristos cu fiecare persoană, deși

⁵ Alexander Schmemmann, *Euharistia Taina Împărăției*, traducere de Pr. Boris Răduleani, Editura Anastasia, 1993, p. 108.

⁶ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol III, Editura IBMO, București, 2010, p. 108.

Române, traducere de Pr. Conf. Dr. Alexandru I. Stan, București, 1996, p. 272.

⁴ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, „Comuniunea credincioșilor cu Hristos și întreolaltă prin Sfânta Euharistie după I Corinteni 10,14-22” în vol. „Persoană și Comuniune, Prinos de cinstire...în memoria Pr.Dumitru Stăniloae”, Editura și tiparul Arhiepiscopiei Sibiului, Sibiu, 1993, p. 421.



aceasta are loc în cadrul comunității. Persistarea aspectului de Jertfă și în aspectul de Taină e indicat de frângerea trupului imediat înainte de împărtășire și de rostirea concomitentă a cuvintelor „Se frânge și se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce Se frânge, dar nu Se desparte, Cel ce pururea Se dă de mâncare și niciodată nu Se sfârșește, ci pe cei ce se împărtășesc îi sfințește”⁷.

În unirea euharistică, prin asimilarea Trupului și Sângelui celui Sfânt, ale lui Hristos, se desăvârșește integrarea sau adopțiunea noastră ca membre ale trupului Său mistic. Măreția acestei taine se desprinde mai ales din îndoita ei calitate, de Jertfă și de Împărtășire. În primul rând, Sfânta Euharistie este jertfă, singura și suprema jertfă adusă de creștini lui Dumnezeu; în al doilea rând, ea este și o împărtășire, întrucât prin ea, sub forma pâinii și a vinului prefăcute în Trupul și Sângele lui Hristos, ne împărtășim cu El și viața Lui.

Jertfa de pe altar înfățișează sub chipurile accesibile nouă, ale pâinii și vinului, pe Mielul care „mijlocește între tronul suprem și zidire, prin starea Sa de jertfă. Dacă Hristos e jertfa primă, fundamentală, pe care se adaugă jertfele noastre, atunci El e, pe de o parte, jertfă, iar pe de alta, altar de jertfă pentru jertfele noastre. Ne zidim altar, sau o singură Biserică, din care se înalță buna mireasmă a credinței și a viețuirii noastre curate și iubitoare în Hristos”⁸.

⁷ Rugăciunea în cadrul căreia se frânge Sfântul Trup la Sfânta Liturghie, în *Liturghier* - Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2012.

⁸ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, „Legătura între Euharistie și iubirea creștină”, în *Studii Teologice*, anul XVII (1965), nr. 1-2, p.23

Prin actul împărtășirii credincioșilor se încheie Euharistia ca Jertfă și ca Taină, căci abia acum se împlinște scopul ei de Jertfă adusă Tatălui, dar și pentru sfințirea credincioșilor; abia acum se rostește numele fiecărui credincios, ca la toate Tainele. Biserica afirmă și o împărtășire de Hristos cel jertfit și înviat în viața viitoare, pe care o anticipăm în timpul de acum cu același Hristos. Euharistia în viața de veci este ca o încoronare a economiei dumnezeiești, acea unire desăvârșită între creație și Hristos, în care „Dumnezeu va fi totul în toate” (I Corinteni 15, 28).

3. Caracterul anamnetic al Sfintei Euharistii este subliniat de Sfântul Apostol Pavel, bazându-se pe cuvintele Sfântului Evanghelist Luca, care redă formula de instituire referitoare la pâinea cerească și cuvântul lui Iisus: „Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea” (Luca 22, 19).

Apostolul ține să și explice că Sfânta Euharistie este o „vestire” a morții Domnului „căci de câte ori veți mânca această pâine, și veți bea acest pahar, moartea Domnului vestiți până când El va veni” (I Corinteni 11, 26). Caracterul anamnetic al Euharistiei prezintă de fiecare dată întreaga activitate a Mântuitorului, făcându-L mereu viu în mijlocul nostru. În cadrul Sfintei Liturghii, Mântuitorul se jertfește pentru noi și pentru a noastră mântuire, reactualizându-se continuu jertfa de pe Golgota⁹.

Hristos de fiecare dată când săvârșim Liturghia se jertfește pentru noi, iar prin împărtășire devenim co-sangvini cu El, pentru că ne unim cu Hristos asimilând trupul Lui cu al nostru, sângele Lui curge prin venele noastre și se amestecă cu sângele nostru, astfel încât putem mărturisi asemenea Sfântului Pavel că „nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine”. (Galateni 2,20)

Prin Euharistie împlinim exact cuvintele Mântuitorului, că vestim moartea Lui, adică evenimentul care a adus izbăvirea omenirii, prin care El ne-a dăruit o nouă viață duhovnicească, trăită și împlinită prin unirea reală cu El în euharistie. Vestind moartea Lui, implicit vestim slăvita Lui Înviere, evenimentul culminant al noului nostru început existențial.

⁹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, „Comuniunea credincioșilor cu Hristos și întreolaltă prin Sfânta Euharistie după I Corinteni 10,14-22”, p. 422.

„Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea”, este indemnul sau modul prin care noi putem înfăptui și împlini scopul existențial - mântuirea. Evenimentul de la Cina cea de Taină pe care Hristos ne îndeamnă să-l urmăm este noul legământ pe care Dumnezeu L-a încheiat prin Fiul Sau cu toate popoarele, înlocuind jertfa vechi-testamentară, cu jertfa nesângeroasă a noii ordini aduse din cer și instaurate pe pământ.

„Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea”, adică: această taină v-o dau să o săvârșiți nu o dată, sau de două și de trei ori, ci în fiecare zi (cum explică dumnezeiescul Hrisostom) spre aducere aminte de Patimile Mele, de moartea și întreaga Mea Iconomie. Acest „faceți” arată mai lămurit că ni se poruncește insistent nu doar să ne împărtășim, ci să ne împărtășim încontinuu.¹⁰ Noi când săvârșim această mare Taină, împlinind cuvintele Domnului, nu comemorăm un eveniment istoric, ci noi reactualizăm, trăim și împărtășim în mod real acel moment, prin Însăși prezența reală a lui Hristos în darurile de pâine și vin.

4. Caracterul eshatologic al Sfintei Euharistii este afirmat de aceste ultime cuvinte pauline: „până când El va veni”. Împărtășirea euharistică înseamnă unirea cu Hristos Cel preamărit, ea făcându-se, celor ce se împărtășesc, o punte peste timp și anticipează pentru ei împărtășirea cea „mai cu adevărat din ziua cea neînserată a împărăției Sale”¹¹.

Semnul eshatologic al Euharistiei presupune o retragere din „lume”, o comunitate „închisă” a unor participanți devotați. Euharistia este doar „efectul” vizibil al unui „model” invizibil, iar slujitorul oferă pe Iisus Hristos ochilor noștri, ne arată într-un mod palpabil și ca într-o icoană - viața noastră inteligibilă. După teologii bizantini de mai târziu, Euharistia înseamnă trupul lui Hristos, transfigurat, dătător de viață, dar încă omenesc, enipostaziat în Logos și pătruns de „energiile” dumnezeiești¹².

După Nicolae Cabasila și după Sfântul

¹⁰ Sfântul Nicodim Aghioritul, *Că e necesar ca credincioșii ortodocși să se împărtășească frecvent cu dumnezeiescul Trup și Sânge al Domnului*, în vol., *Împărtășirea continuă cu Sfintele Taine*, dosarul unei controverse-mărturiile Tradiției, tr. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 2006, p. 215.

¹¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, „Comuniunea credincioșilor cu Hristos și întreolaltă prin Sfânta Euharistie după I Corinteni 10,14-22”, p. 422..

¹² John Meyendorff, *Teologia bizantină*, pp. 270 - 272.



Grigore Palama, Euharistia este Taina care nu doar „reprezintă”(reactualizează) viața lui Hristos, ci și ne-o dă nouă spre „contemplare”; ea este momentul și locul în care omenitatea îndumnezeită a lui Hristos devine omenitatea noastră¹³.

Esența Sfintei Liturghii constă, de la început și până la sfârșit, în descoperirea mântuirii creației de către Hristos, prin deschiderea eshatologică a întregii creații către împărăția lui Dumnezeu prin taina euharistică: „Aducerea aminte din Euharistie este adunarea într-un singur tot a întregii trăiri a mântuirii, a realității depline date nouă în Biserică și care alcătuiește viața noastră. Noi trăim realitatea lumii ca fiind creația lui Dumnezeu, realitatea ei fiind mântuită de Hristos, realitatea celui cer nou și pământ nou la care ne înălțăm prin taina înălțării în împărăția lui Dumnezeu”¹⁴.

Timpul lumii păcatului este unul liniar, înțeles ca o succesiune echidistantă de clipe. Timpul liturgic ne deschide perspectiva unui timp deschis veșniciei, care ne înalță spre Dumnezeu. Creștinismul este întotdeauna „mărturisire, primire, trăire. Orice Liturghie este adunare, prin ea ne înălțăm în acea taină a mântuirii și a vieții celei noi săvârșite odată, însă dăruită nouă totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. În această Euharistie cerească, veșnică și deasupra lumii, nu Hristos coboară la noi, ci noi ne înălțăm la El”¹⁵.

¹³ John Meyendorff, *Teologia bizantină*, p. 274.

¹⁴ Alexander Schmemmann, *Euharistia Taina Împărăției*, p. 225.

¹⁵ Alexander Schmemmann, *Euharistia Taina Împărăției*, pp. 225-226.

Euharistia are un caracter luminos, sărbătoresc, prin faptul că, prin excelență, întruhidează Învierea lui Hristos. Euharistia este, întâi de toate, „taina venirii și prezenței lui Hristos printre apostolii Săi și, prin urmare, ea este - într-un sens foarte real - sărbătoarea învierii Sale.... Sfânta Euharistie este aceeași venire și prezență, aceeași bucurie și ardere a inimii, aceeași cunoaștere supranaturală și, în plus, absolută a faptului că Domnul Cel înviat S-a făcut cunoscut pe Sine la frângerea pâinii”¹⁶.

În Euharistie e descoperită împărăția lui Dumnezeu. Prin prezența lui Hristos Cel înviat, Care S-a înălțat la ceruri și stă de-a dreapta Tatălui, Sfânta Euharistie este, deci, „participarea la împărăția lui Dumnezeu, care este bucurie și pace în Duhul Sfânt. Sfânta Împărtășanie este hrana nemuririi, pâinea cerească, iar, apropiind-o de Sfânta Masă, ea se înalță cu adevărat la cer. Sfânta Euharistie este astfel sărbătoarea Bisericii sau, mai bine spus, este Biserica însăși ca sărbătoare, ca împărtășire din prezența lui Hristos, ca anticipare a bucuriei veșnice a împărăției lui Dumnezeu. De fiecare dată când Biserica săvârșește Sfânta Euharistie, ea este acasă în cer; ea se înalță acolo unde Hristos S-a înălțat pentru ca noi să putem mânca și bea la masa Lui în împărăția cerurilor”¹⁷.

În rânduiala Liturghiei Darurilor înainte sfințite, putem sesiza dimensiunea eshatologică a Euharistiei. Sfânta Euharistie își are propriul *καίρος*, propriul timp al oportunității întâlnirii cu Dumnezeu, în care așteptarea cu osândă a împărăției lui Dumnezeu pare a fi împlinită. Sfânta Euharistie, după o zi de post, seara, în cadrul Liturghiei Darurilor înainte sfințite, se arată și mai evident ca fiind împlinirea nădejdlor și aspirațiilor eshatologice specifice celui exersat în viața duhovnicească. Zilele de post total sunt expresii sugestive ale pregătirii pregustării împărăției lui Dumnezeu, realizată în împărtășania de seară.

În astfel de zile de post din Postul Mare, trăim cu intensitate atât așteptarea, cât și pregustarea eshatologică a împărăției lui Dumnezeu. „Nicăieri nu găsim mai bine și mai

deplin descoperit adevăratul sens al postirii și al Postului Mare, decât în zilele împărtășaniei de seară (nu numai sensul Postului, ci și al Bisericii și al vieții creștine în totalitatea ei), în Hristos, toată viața, tot timpul, toată istoria, cosmosul însuși, toate s-au transformat în așteptare, pregătire, nădejde, înălțare. Această pregustare ne este dăruită pentru ca să dorim și să iubim împărăția și mai mult, pentru o comunitate harică desăvârșită cu Dumnezeu în ziua cea fără de seară ce va să vină. Așteptăm seara acestei lumi care ne va face părtași la bucuria strălucirii sfintei slave a lui Dumnezeu, la începutul care nu va avea sfârșit. Viața cea veșnică - deci - cea fără de moarte, rămâne și „crește în noi prin Sfânta Euharistie”¹⁸.

Prin euharistie, biserica se împărtășește întru Hristos de comuniunea vieții veșnice contemplate în slava necreată a Sfintei Treimi. Are un profund caracter eshatologic, depășind orice realitate istorică, chiar dacă ea este asumată în istorie. Euharistia în natura ei intimă cuprinde o „dimensiune eshatologică care, oricât ar pătrunde în istorie, nu se transformă în istorie. Această penetrare eshatologică în istorie nu este o evoluție istorică care poate fi înțeleasă logic și empiric, ci o coborâre verticală a Duhului Sfânt, prin a Cărui epicleză, veacul de acum se metamorfozează în zidire nouă în Hristos”¹⁹.

Privită din perspectiva celor patru aspecte ale ei, Euharistia are același scop, acela de a oferi viața veșnică. „Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică”. (Ioan 6, 54). Taina Euharistiei e mai presus de oricare alta și rodește un șir întreg de bunătăți, ea formând ținta cea mai înaltă spre care se poate îndrepta strădania omenească. Prin ea ajungem să ne întâlnim chiar cu Dumnezeu care se unește cu noi în cea mai desăvârșită iubire, iar dacă ajungi să fii un duh cu Însuși Dumnezeu, realizezi cea mai deplină unire, de aceea Euharistia este desăvârșirea tuturor celorlalte Taine, devenind Taina Tainelor și darul cel mai de preț pe care cerul l-a dat pământului.

¹⁶ Alexandre Schmemmann, *Postul cel Mare*, traducere de Andreea Stroe și Laurențiu Constantin, Editura Doris, București, 1998 pp. 56-57.

¹⁷ Pr. Dr. Gheorghe Ispas, *Euharistia Taina Unității Bisericii, aspecte teologice și practice*, Editura Basilica, București, 2008, p. 120.

¹⁸ P.S. Andrei, Episcopul Alba-Iuliei, *Mărturisiri-vă Domnului că este bun*, prefată la Pr. prof. Petre Vintilescu, *Spovedania și duhovnicia*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române de Alba Iulia, 1995, p. 23.

¹⁹ Ioannis Zizioulas, *Ființa eclesială*, traducere de Aurel Nae, Editura Bizantină, București, 1996, pp. 261-262.

CHEMARE LA DESĂVÂRȘIRE

Bogdan-Ștefan Fișcuci

Ortodoxia este văzută cel mai adesea ca un cult, o religie, cu viață liturgică. Este deținătoarea unui set de valori, de norme morale și are o înfățișare modelată treptat în istorie sub forma bisericilor înfrumusețate cu picturi și icoane. Ceea face ca aceste lucruri să dăinuiască este învățătura Bisericii, constituită din Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție și sfinții tututor veacurilor care ne-au adus în punctul în care ne aflăm acum.

Totuși, vorba fără faptă nu aduce niciun folos. Fiecare cuvânt din dogmele, învățăturile și sfaturile cuprinse în mii de cărți ale Bisericii poate și trebuie să se transforme în practică. Sfânta Scriptură și scrierile părinților și scriitorilor bisericești cuprind tot ce ne este de trebuință pentru a ne apropia de Dumnezeu, a ne atinge scopul final, ținta vieții noastre: mântuirea și veșnicia.

Suntem mai mult decât niște oameni, cu diferite statuti în funcție de mediul unde ne aflăm. Suntem cunună a întregii creații, plămădiți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Suntem sfințiți prin Sfântul Botez, pecetluiți cu Duhul Sfânt prin Taina Mirungerii, uniți cu Hristos prin împărtășirea cu Scumpul Său Trup și Sânge. Mai departe, în viața noastră avem nevoie de loc pentru Spovedanie, de îngrijirea constantă a sufletului nostru.

Oare conștientizăm sfințirea prin Botez, Mirungere și prima Împărtășanie? Oare avem preocupare pentru suflet, pentru Spovedanie,

pentru iertarea păcatelor și vindecarea de relele din noi? Oare cât l-am căutat și încă îl căutăm pe doctorul Hristos în problemele noastre? Suntem răspunzători pentru fiecare om cu care ne-am întâlnit, pentru fiecare prieten și dușman, pentru fiecare relație pe care o legăm și o dezlegăm, pentru fiecare alinare și suferință pricinuită aproapei.

Nu stabilim în mentalul nostru aceste aspecte duhovnicești ale vieții noastre, ci stăm trufași în lumea înconjurătoare. Mai degrabă am sta cu gândul de a nu comite o ilegalitate, ca să ne ferim de amenzi sau închisoare, dar moralitatea și valorile creștine sunt din ce în ce mai rar luate în considerare de contemporaneitate. De aceea și contactul multor tineri cu biserica este prilejuit de multe ori de vreo cununie, botez sau înmormântare. Uităm că suntem datori să avem o gândire și o purtare care să ne asigure intrarea în viața veșnică cea plină de bucurie.

„Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc” (Matei 5, 17). Legea sub forma Decalogului, care implică abținerea de la anumite păcate și înfăptuirea faptelor bune, este completată cu poruncile date de Iisus Hristos în Sfintele Evanghelii. Nu este suficient să avem credință în Dumnezeu și să facem fapte bune. Trebuie să tindem spre dobândirea harului care să le întărească pe acestea. Trebuie să ne gândim la desăvârșirea, la sfințirea noastră, a faptelor și a vieții noastre prin har.



Totuși, omul în Ortodoxie este deja sfințit chiar de la intrarea în Biserică prin Sfântul Botez, dar trebuie să se păstreze într-o continuă resfințire ca să rămână sub har, sub mâna lui Dumnezeu. Prin participarea la Sfintele Taine și la alte slujbe ne putem împărtăși cu har. Biserica nu este un teatru, nu oferă spectacole lumești! „Stau, sunt atent, a fost frumos, plec”. Suntem chemați în biserică pentru a înțelege prin rugăciuni și cântare lucrarea sfântă la care suntem chemați să ne adăugăm.

Viața noastră trebuie să se afle pe o scară ascendentă a dobândirii virtuților, a depărtării de patimi, de orice faptă și gând rău, lucru care implică o luptă continuă, constantă, prin efort neobosit, dar trebuie să lucrăm în noi, cu noi, pentru noi și pentru ceilalți. Aici este cazul lenevirii ca păcat de moarte. Lenea este fatală, fiind piedică în a dobândi viața veșnică, mântuirea, Împărăția Cerurilor.

„Știi faptele tale; că nu ești nici rece, nici fierbinte. O, de ai fi rece sau fierbinte! Astfel, fiindcă ești căldicel - nici fierbinte, nici rece - am să te vărs din gura Mea” spunea Sfântul Apostol

Ioan Teologul către îngerul (episcopul) Bisericii din Laodicea la Apocalipsă 3, 15-16. Este un îndemn și pentru noi să fim statornici în credință și în viața creștină, să nu fim șovăielnici, să nu pendulăm între stări, de credință și necredință, nădejde și deznădejde, bunătate și răutate, căci nu vom avea nicio răsplată. Starea de mijloc nu este mântuitoare și nici în viața de zi cu zi nu este o soluție. Fie suntem buni, fie răi, dar indiferența nu este calea. De aici ar fi bine să alegem să fim buni, să dezvoltăm virtuțile și să fugim de păcat.

Avem, așadar, nevoie să trecem de fațada și de zona de suprafață a ceea ce ni se prezintă în Biserică și să intrăm în profunzimea trăirii creștine. Nu există în Scriptură niciun verset „crede și nu cerceta”, lucru de probat prin lecturare sau printr-o simplă căutare într-o versiune electronică. Să căutăm în noi scoaterea răului, însămânțarea și creșterea binelui.

„Nicăieri și niciodată nu ne-a cerut Hristos să fim proști. Ne cheamă să fim buni, blânzi, cinstiți, smeriți cu inima, dar nu tâmpiți” (Nicolae Steinhardt, *Jurnalul Fericirii*)



„DOMNUL SLAVEI” (KYPIOS THΣ ΔΟΞΗΣ) – TERMINOLOGIA TEOFANIEI ȘI UNIREA CU DUMNEZEU ÎN RUGĂCIUNE

Preot dr. Nichifor Tănase

Sfântul Grigorie Palama menționează exemplele în care Dumnezeu a apărut patriarhilor și profeților fără intermediari: „Domnul locuiește în oameni în moduri variate, în conformitate cu vrednicia și cu modul de viață al celor care Îl caută. El se arată într-un fel unui om activ, în altul celui contemplativ, în același mod pentru omul care este capabil să aibă vedenii, precum și în moduri diferite pentru cei zeloși sau pentru cei deja îndumnezeiți. Există numeroase diferențe în însăși vederea divină: printre profeți, unii l-au văzut pe Dumnezeu în vis, alții când sunt treziți, prin intermediul tainei; dar lui Moise El a apărut față în față, iar nu în ghicituri (Num. 12, 8)”¹.

Experiența ascunderii lui Dumnezeu, asemenea experienței prezenței Sale, era o parte integrantă a credinței israelite. Ambele experiențe derivă din natura lui Dumnezeu Însuși, care este atât ascuns, cât și prezent². În general, dihotomia „ascuns versus manifestat” este exprimată prin două simboluri interconectate („nor” vs. kabod, shem vs. kabod, „Fața” lui Dumnezeu vs. Dumnezeu ascuns). În loc să descrie lumina orbitoare a lui Dumnezeu sau afirmarea imposibilității de a vedea Fața Divină, Filon³ traduce, prin distincția ousia-hyparxis, această străveche biblică dihotomie între dimensiunile ascunse și manifestate ale



Divinului⁴. Prin urmare, spune Dragoș Giulea „teologii creștini au elaborat limbajul filosofic apofatic predominant în contextul exegetic al teofaniilor kabodului din Vechiul Testament”⁵.

¹ Tr. II.3.59 și III.1.28; *Opere Complete* III (Gândul Aprins, 2015), 577-579 și *Opere Complete* IV (Gândul Aprins, 2016), 89-91.

² Samuel E. Balentine, *The Hidden God: The Hiding of the Face of God in the Old Testament*, Oxford, Oxford University Press, 1983, pp. 164-175.

³ Vezi David T. Runia, „Philo in the Patristic Tradition: A list of Direct Reference” în *Reading Philo: A Handbook to Philo of Alexandria*, ed. Torrey Seland, Grand Rapids, Michigan / Cambridge, U.K.: William B. Eerdmans, 2014, pp. 268-286.

⁴ Jean Daniélou, *Philo of Alexandria*, Eugene, OR, Wipf & Stock, 2014, p. 90-110. David T. Runia, *Philo in Early Christian Literature*, Assen-Minneapolis, Augsburg Fortress Publishers, 1993, pp. 99-101, 103, 224.

⁵ Dragoș A. Giulea, „The Divine Essence, that Inaccessible Kabod Enthroned in Heaven: Nazianzen's *Oratio* 28,3 and the Tradition of Apophatic Theology from Symbols to Philosophical Concepts”, în *Numen* 57, 2010, pp. 1-29, la 20-21.



Fața Lui Dumnezeu sau prezența strălucitoare aduce mântuirea

Kabod este cel mai important termen din Biblie care definește slava Lui Dumnezeu și are forma lui doxa în Noul Testament. Această slavă este vădită în teofanii, atunci când manifestările lui Dumnezeu ca și kabod se dovedesc a fi mai mult imanente decât transcendente⁶. Această slavă este intrinsecă lui Dumnezeu (1 Corinteni 29, 11), nu o manifestare periferică a „caracterului” lui Dumnezeu, ci o calitate esențială a Persoanei Sale⁷. Doxa participativă, ca revelație a lui Dumnezeu, nu este manifestată numai ca kabod, ci și ca mântuire (yeshua, cf. Isaia 62, 1; 58, 8)⁸. Părintele Giulea, analizând originile soteriologiei kabod, găsește o legătură dintre vederea Luminii divine și ideea de mântuire; astfel, există o credință veche în Israelul antic (Psalmul 30, 16), conform căreia Fața Lui Dumnezeu sau prezența

strălucitoare (פנים) aduce mântuirea (ישועה). Prin urmare, această mântuire vine prin manifestarea slavei Lui Dumnezeu și constă în a trăi înaintea Feței divine: „așteptarea visio Dei devine o cheie social-soteriologică specifică”⁹.

Doxa („slava”) lui Dumnezeu, în Noul Testament, este mai mult decât o continuare a kabod-ului, aduce o descoperire decisivă, prin aplicarea, în întregime, a semnificației termenului pentru persoana lui Iisus Hristos. „Alteritatea” lui Iisus, propusă de către narațiunea biblică ce cuprinde tema Schimbării la Față (aspectul Feței Sale devine „diferit [heteron]” – Luca 9, 20), devine mărturisire de credință¹⁰. Unirea cu slava Lui Dumnezeu, care reprezintă viața veșnică (Ioan 17, 3) devine unirea cu Hristos¹¹.

⁹ Dragoș Andrei Giulea, *Pre-Nicene Christology in Paschal Contexts. The Case of the Divine Noetic Anthropos*, Leiden, Brill, 2014, pp. 99-103. În timp ce în Ps 67, 1-2, 80, 3 și 80,7 Fața strălucitoare a lui Dumnezeu sau prezența (פנים) aduce mântuirea (ישועה), Psalmul 103 clarifică faptul că manifestarea din פנים este modul în care Dumnezeu dă viață tuturor creaturilor. Ps. 103, 1 articulează, termenii lui הוד (strălucire) și הדר (măreție), psalm care pare să se refere la hainele lui Iahve.

¹⁰ Eugen J. Pentiuc, *The Old Testament in Eastern Orthodox Tradition*, Oxford, Oxford University Press, 2014, p. 7.

¹¹ Viguiet, *Biblical Theology of the Glory*, p. 28. Autorul spune că *Shekinah* reprezintă locuirea și prezența continuă a lui Dumnezeu cu omenirea, manifestată prin dovezi teofanice ale slavei. Termenul *Shekinah* a câștigat importanță, deoarece a înlocuit *kabod* în

⁶ Philippe Paul-Luc Viguiet, *A Biblical Theology of the Glory of God*, California, Sun Valley, 2012, pp. 15-16. Slava lui Dumnezeu este folosită de aproape 200 de ori în Vechiul Testament și provine dintr-un sens al rădăcinii cuvântului „greutate”.

⁷ Viguiet, *A Biblical Theology of the Glory of God*, p. 17.

⁸ Viguiet, *A Biblical Theology of the Glory of God*, pp. 21-23.



Totodată, slăvirea lui Dumnezeu este văzută în termenii lucrării de iubire intra-trinitare, deoarece Sfântul Ioan evanghelistul descrie preaslăvirea reciprocă a Treimii¹².

Mântuirea, transmisă prin kabod-ul divin, constând, în esență, în a trăi în slava lui Dumnezeu, slava care își împlinește lucrarea mântuitoare prin manifestare directă. Elementul distinctiv al soteriologiei slavei creștine rezidă în identificarea Mântuitorului Iisus Hristos cu kabod-ul. În 1 Corinteni 2, 8, Mântuitorul Iisus Hristos primește titlul de „Domnul slavei” (*Κύριος τῆς δόξης*), o denumire a Domnului folosită pe tot parcursul Vechiului Testament. În ceea ce privește ideea de

Templu al slavei, Meredith G. Kline se referă la cer și pământ, ca având caracterul de templu, un loc în care este descoperită slava – prezența lui Dumnezeu. Templul slavei cosmice, ca manifestare de sine a Lui Dumnezeu, constituie o epifanie eternă a prezenței Duhului Sfânt în lume¹³.

De asemenea, și textul evanghelic de la Sfântul Luca îl identifică, în mod evident, pe Fiul Mariei cu Domnul din slava coborâtă pe pământ, ca un tron divin (Merkavah), în 2, 8-20. Astfel, bătrânul preot Simeon compară copilul cu slava, deci cu kabodul: „lumină (*φῶς*) pentru descoperirea neamurilor și slava (*δόξα*) poporului Tău Israel” (Luca 2, 29-41). În Evanghelia după Sfântul Ioan, se observă prezentarea evenimentului Întrupării, în terminologia slavei, ca venire a Luminii divine. Este evident că „mântuirea este comunicată prin intervenția directă a luminii divine”¹⁴. De asemenea, în traducerea Sfântului evanghelist Matei despre Emanuel (1, 21-3), caracterul mesianic al formulei prezenței divine are menirea restaurării promisiunii prezenței divine. Tradiția numirii lui Iisus ca „Emmanuel – Dumnezeu cu noi”, precum și cea a formulei yahviste „Sunt cu tine” (Facere 28,15)¹⁵ descriu „mântuirea

literatura evreiască ulterioară (*Targumenele*, *Talmudul* și *Midrașele*). Aceasta reprezintă o dezvoltare a teologiei biblice: cum ar fi utilizarea *Memra* pentru Cuvânt (*logos*), lexem recunoscut că se referă la numele și însușirile lui Dumnezeu, respectiv la *Shekinah*, la a doua persoană a Treimii. *Shekinah* în ebraică, ca *doxa* în limba greacă, devine în mare parte asociat cu lumina: „De fapt, *Shekinah* subliniază foarte mult aspectul transcendent al lui Dumnezeu, găsit în înfățișarea Sa sublimă, și nu subliniază la fel de mult imanența Sa și capacitatea omului de a-L cunoaște personal. Dumnezeuul rabinicului *Shekinah* este îndepărtat, greu de înțeles și dificil în a-l descrie. Acest lucru, după cum am studiat și demonstrat, este contrar Dumnezeului Scripturii care se manifestă El însuși” (Viguiet, *Biblical Theology of the Glory*, p. 34).

¹² Joong Suk Suh, *The Glory in the Gospel of John: Restoration of Forfeited Prestige*, Oxford, OH, M. P. Publications, 1995, pp. 71-73. Slăvirea Tatălui prin Fiul (13, 31; 17, 1,4) și a Fiului prin Tatăl (7, 39; 12, 16,23; 13, 31; 17, 1,5). Se spune, de asemenea, că Duhul îl slăvește pe Hristos (Ioan 16:14), care este văzut prin lucrarea Sa de punere în aplicare a puterii mântuitoare a Mântuitorului Iisus Hristos (Ioan 14, 12).

¹³ Meredith G. Kline, *Glory In Our Midst: A Biblical-Theological Reading of Zechariah's Night Visions* (Eugene, OR: Wipf & Stock, 2001) pp. 225-226.

¹⁴ Giulea, *Pre-Nicene Christology*, pp. 107-8.

¹⁵ David D. Kupp, *Matthew's Emmanuel. Divine presence and God's people in the First Gospel*, Cambridge, Cambridge University Press, 1996, pp. 169, 220, 241. Această mișcare implică transferul lui *exousia* către Iisus (Mat. 11, 27 și 28, 18).

lui Dumnezeu ca fiind imanentă, retrospectivă și imediată «cu» poporul Său»¹⁶.

Lumina Părintească în fața Domnului nostru Iisus Hristos

Dar Luca este evanghelistul care folosește cuvântul „slavă” (doxa), menționând că Iisus și cei trei Apostoli au urcat special pe munte pentru a se ruga (Luca 9, 29-31). Acesta este un detaliu în tradiția spirituală a isihasmului care a fost bogat dezvoltat, vederea luminii sau a slavei în momentul culminant al perioadelor intense ale rugăciunii, fiind îndumnezeirea naturii noastre. Această lumină este un „simbol enipostatic” (Sfântul Maxim Mărturisitorul), strălucirea necreată a lui Dumnezeu, o energie divină (Sfântul Grigorie Palama). Această manifestare a lui Hristos în natura Sa divină nu este ceva exterior față de noi înșine. Ea devine o experiență interiorizată prin viață ascetică și rugăciune¹⁷. Hristos va iradia în noi așa cum a iradiat și din părinții deșertului: Pamvo, Sisoe și Silvan. În tradiția monastică de mai târziu, viziunile apocaliptice se retrag, iar căderea în extaz ajunge să fie conectată mai mult cu vederea Luminii (Sfântul Ioan Scărarul în sec. al VII-lea și Sfântul Simeon Noul Teolog în secolul al X-lea). Schimbarea la Față devine o experiență interioară și pentru Sfântul Serafim din Sarov (1759-1833) și pentru Sfântul Sofronie Saharov (1896-1991)¹⁸.

Această doctrină soteriologică a slavei vede mântuirea venind prin teofania slavei divine. Rămânând în contextul Noului Testament, vom găsi în teologia paulină fundamentul „teozei biblice” și legătura ei cu teofaniile. Astfel, extrăgând semnificațiile din 1 Corinteni 15, 10, 42-49; 2 Corinteni 3, 13-18; Romani 8, 14-16, 28 și Filipeni 3,21, Stephen Finlan se concentrează

pe asocierea teologiei pauline cu teoza. Este evidențiată utilizarea de către Sfântul Pavel a terminologiei legată de asemănarea cu Hristos, care poate fi numită theosis. Pentru Finlan „îndumnezeirea implică pentru Pavel întotdeauna atât trăire cruciformă, cât și anastasiformă”¹⁹. A deveni asemenea lui Hristos sau hristomorfizarea, echivalează cu a deveni ca Dumnezeu sau cu îndumnezeirea. Christopher Barina Kaiser caută urmele acestei „Viziuni Kyriocentrice” în 1 Corinteni 9, 1-2. Aici Sfântul Pavel își justifică apostolatul pe baza faptului că L-a văzut pe Domnul Iisus. Limbajul lui Pavel aici este evident vizionar – întrucât nu L-a văzut niciodată pe Iisus în trup (Galateni 1, 11-12, 15). Natura kyriocentrică a viziunii pe care o descrie este indicată de combinația verbului a vedea (ὁράω, horāō) cu numele Domnului (Κύριος, ho Kyrios)²⁰.

De asemenea, theosis este descris ca transformare în slavă dezvăluită (2 Corinteni 3, 7-18)²¹. Prin acest verset, (2 Corinteni 3, 18), îndumnezeirea prin vederea lui Dumnezeu a devenit un eveniment imanent și mistic. Acest aspect al îndumnezeirii ca transformare în slavă (slăvirea) este „atât o calitate interioară a cunoașterii spirituale, cât și o strălucire în afară”²². Natura experienței sinaitice a lui Moise și slava vizibilă, strălucind din fața lui (πρόσωπον), din contactul său direct cu Dumnezeu (Ieșire 34,29) semnifică „prezența divină, lucrătoare, a lui Dumnezeu”²³ și în virtutea acestui fapt, „în prezența

¹⁶ Kupp, *Matthew's Emmanuel. Divine presence*, pp. 238-39.

¹⁷ Frederica Mathewes-Green, *The Jesus Prayer: The Ancient Desert Prayer that Tunes the Heart to God*, Orleans, Paraclete Press, 2009, p. 3-32; George Maloney, *Prayer of the Heart: The Contemplative Tradition of the Christian East*, Notre Dame, IN, Ave Maria Press, 2008, pp. 11-34, 127-146.

¹⁸ Andreas Andreopoulos, *Metamorphosis: The Transfiguration in Byzantine Theology and Iconography*, New York, St Vladimir's Seminary Press, 2005, pp. 20-21; Archimandrite Sophrony, *We shall See Him As He Is*, Platina, CA, St. Herman of Alaska Brotherhood, 1988, pp. 155-156.

¹⁹ Stephen Finlan, “Can We Speak of Theosis in Paul?” în *Partakers of the Divine Nature: The History and Development of Deification in the Christian Traditions*, ed. Michael J. Christensen, Jeffery A. Wittun, Grand Rapids, Michigan, Baker Academic, 2008, p. 78. Finlan descrie acest lucru ca un proces în trei etape: moartea față de păcat, reflectarea Luminii și primirea unui trup de slavă.

²⁰ Christopher Barina Kaiser, *Seeing the Lord's Glory. Kyriocentric Visions and the Dilemma of Early Christology*, Minneapolis, Fortress Press, 2014, pp. 121-148.

²¹ N.T. Wright, „Reflected Glory: 2 Corinthians 3:18” în *The Climax of the Covenant: Christ and the Law in Pauline Theology*, ed. N. T. Wright, Minneapolis, Fortress, 1992, p. 175-92, la 184. Morna D. Hooker, „Beyond things that are Written? St Paul's use of Scripture” în *From Adam to Christ. Essays on Paul*, ed. Morna D. Hooker, Eugene, OR, Wipf & Stock, 2008, p. 139-154, at 149-50.

²² S. Finlan, „Can We Speak of Theosis in Paul?” p. 75.

²³ Carey C. Newman, *Paul's Glory-Christology: Tradition and Rhetoric*, Leiden: Brill, 1992, p. 190. David A. Renwick, *Paul, the Temple, and the Presence of God*, Atlanta, Scholars Press, 1991, p. 103. Scott J. Hafemann, *Paul, Moses, and the History of Israel: The Letter/Spirit Contrast and the Argument from Scripture in 2 Corinthians*



lui Dumnezeu, fața lui Moise a fost proslăvită (δεδοξασμένη).²⁴ Toți credincioșii care-L întâlnesc pe Dumnezeu direct (cu chipuri dezvăluite), prin prezența Sfântului Duh, reflectă această slavă precum oglinzile, fiind înșiși slăviți în acest proces (din slavă spre slavă – epectaza, Sfântul Grigorie de Nyssa).

Mântuitorul Hristos, însă, nu doar „reflectă” slava lui Dumnezeu așa cum a făcut-o Moise, ci El „este” slava lui Dumnezeu, El este lumina acestei îndumnezeiri. Prin urmare, transformați în Hristos, prin slava divină, credincioșii participă la prezența divină. Pentru Pavel, εἰκὼν (chipul lui Dumnezeu în om) este fundamental somatic și implică faptul

3, Tübingen, Mohr Siebeck, 1995, p. 408, n. 229.

24 Ben C. Blackwell, *Christosis: Pauline Soteriology in Light of Deification in Irenaeus and Cyril of Alexandria*, Tübingen, Mohr Siebeck, 2011, p. 159. Despre „slava” lui Moise a se vedea: Linda L. Belleville, *Reflections of Glory. Paul's Polemical Use of the Moses-Doxa Tradition in 2 Corinthians 3.1-18*, New York, T&T Clark, 1991, pp. 297-302. Paul B. Duff, *Moses in Corinth: the apologetic context of 2 Corinthians 3*, Leiden, Brill, 2015, pp. 145-148.

că „transformarea în această slavă nu este doar noetică, ci și întrupată, deoarece este o manifestare vizibilă”²⁵. Iluminarea noetică este asociată cu participarea la slava divină în 2 Corinteni 3-4, fiind corelată cu experiența somatică a slavei în 2 Corinteni 4, 16; 5, 5. Prin urmare, noi „nu putem separa hristosis de theosis”. Participarea (methexis) joacă structural un rol în această soteriologie hristologică, care include „holistic, noetic, moral și somatic – transformarea omului modelat în umanitatea restaurată de către Hristos”²⁶. Într-un context similar, vorbind despre metoda isihastă de rugăciune și de transformare a trupului, Sfântul Grigorie Palama folosește și această teologie paulină din 2 Corinteni în Triade I.2.2:

„și aceasta ar pute-o zice, cu Pavel, cum că «Dumnezeu, Cel ce a zis să strălucească – din întuneric – lumină (Iov 37, 15), Care a strălucit în inimile noastre, spre luminarea cunoașterii slavei lui Dumnezeu, în fața lui Iisus Hristos» (2 Cor. 4, 6); «și avem», zice, «vistieria aceasta în vase de lut» (2 Cor. 4, 7). Lumina Părintească în fața lui Iisus Hristos avându-o, așadar, noi în vase de lut, [adică] în trupuri, spre a cunoaște slava sfântului Duh, vom face ceva nevrednic de măreția firii minții”²⁷?

Prin urmare, în 2 Corinteni 3, 18 Sfântul Pavel prezintă o versiune creștină a lui theosis ca „împărtășirea realității slavei lui Dumnezeu în Hristos”²⁸. Michael Gorman spune că acest text ar putea „deveni temelie pentru doctrina theosis”²⁹. Pentru el, cea mai bună descriere a soteriologiei Sfântului Pavel este „theosis cruciform” ca participare transformativă în viața kenotică a Domnului³⁰. Sfântul Pavel vorbește și despre o iluminare noetică prin intermediul conlucrării intime între minte (νόημα 2 Corinteni 3, 14) și inimă (καρδιά 2 Corinteni 3, 15)³¹.

25 Blackwell, *Christosis: Pauline Soteriology in Light of Deification*, p. 175.

26 Blackwell, *Christosis: Pauline Soteriology in Light of Deification*, pp. 246-247.

27 Triads I.2.2, cf. Ed. Gendle. (1983), p. 42.

28 M. David Litwa, “2 Corinthians 3:18 and Its Implications for Theosis”, în *Journal of Theological Interpretation* 2, 2008, pp. 117-134, aici 117.

29 Michael J. Gorman, *Inhabiting the Cruciform God: Kenosis, Justification, and Theosis in Paul's Narrative Soteriology*, Grand Rapids, Michigan, Eerdmans, 2009, p. 120.

30 Gorman, *Inhabiting the Cruciform God*, p. 162.

31 A se vedea legătura dintre δόξα și εἰκὼν în 2 Cor. 3.18 și 4.4.



Concluzie: Omul este oglinda slavei divine (δόξα)

În termenii antropologici ai theosis-ului, omul este oglinda slavei divine (δόξα). În teologia hristologică pre-niceană, împrumutată din mistica evreiască al celui de-al doilea templu, starea ontologică prelapsariană a lui Adam a fost aceea a unei ființe slăvite, fiind luminoasă și cvasi-angelică³². 1 Corinteni 11, 7 ilustrează evident că Pavel concepe ființa umană ca pe chipul lui Dumnezeu: „un om (ἄνθρωπος) nu trebuie să-și acopere capul, deoarece omul este chipul (εἰκόν) lui Dumnezeu și oglinda Slavei Sale (δόξα)”. De asemenea, în 2 Corinteni 3,18, slava crescândă a ființei umane vine, de fapt, ca rezultat al contemplării ca într-o oglindă a slavei divine a Mântuitorului Iisus Hristos³³. Prin urmare, soteriologia eiconică reprezintă transformarea din eikon-ul lui Adam în eikon-ul lui Iisus cel slăvit (τῷ σώματι τῆς δόξης; Filipeni 3, 21: „Care va schimba la

³² Giulea, *Pre-Nicene Christology*, p. 150.
³³ Giulea, *Pre-Nicene Christology*, p. 153. „Procesul epistemic de contemplare generează un proces de oglindire ontologică”: întrucât pentru noi nu există vâl peste față, cu toții vedem ca într-o oglindă slava Domnului (τὴν δόξαν κυρίου) și suntem transformați (μεταμορφούμεθα) în asemănarea Sa (τὴν αὐτῆς εἰκόνα) cu slavă din ce în ce mai mare (ἀπόδόξης εἰς δόξαν).

înfățișare trupul smereniei noastre ca să fie asemenea trupului slavei Sale”)³⁴. Toți cei care vor fi mântuiți și îndumnezeiți vor fi transformați prin *Μορφή Θεοῦ*, forma eshatologică a lui Hristos.

Dar această natură pneumatică a trupului luminos al lui Hristos este experiată și prin Euharistie care este identificată ulterior cu „Lumina Lumii”. Creștinii trebuie inițiați pentru a fi „părtași firii dumnezeiești” (2 Petru 1, 4) sau ai luminii dumnezeiești, care a acoperit trupul vizibil al lui Hristos. Mântuitorul își dezvăluie forma sa cerească și slăvită pe muntele Schimbării la Față³⁵. Prin urmare, acest eveniment taboric joacă un rol pedagogic semnificativ, revelând atât forma preincarnațională a Logosului, cât și paradigma și destinul uman, starea sa eshatologică, îndumnezeită și slăvită.



³⁴ Carey C. Newman, *Paul's Glory-Christology – Tradition and Rhetoric* (Leiden: Brill, 1992), pp. 227, 250-251. Din nou, ființele umane nu sunt transformate în imaginea sau slava prelapsariană a lui Adam, precum în Teologia Qumran, ci după chipul lui Hristos: *eikonul* Antroposului Ceresc și al doilea Adam;

³⁵ John McGuckin, *The Transfiguration of Christ in Scripture and Tradition*, Lewiston, New York, Edwin Mellen Press, 1986, pp. 155-157.

AUREL COSMA JR.

Dr. Irina Arieșan

Aurel Cosma Jr. este exponentul uneia dintre cele mai prestigioase familii de intelectuali din Banat, fiind la rândul său un cărturar extrem de cultivat și dedicat zonei de Vest a țării. Viața distinsului om de cultură nu a fost ușoară la începuturile ei, rămânând orfan de tată la vârsta de doar 6 ani. Copilul a fost adoptat de unchiul său, Dr. Aurel Cosma¹, care s-a îngrijit de instruirea sa aplicată și educația lui multilaterală.

Unchiul său, Aurel Cosma Senior, militant de seamă pentru Unirea Banatului cu România și primul prefect al județului după instaurarea administrației românești, și-a educat cu multă dragoste nepotul, care și-a făcut studiile la cele mai bune școli din acei ani. După studiile primare, gimnaziale și liceale la Timișoara, la instituții din Cartierul Fabric, a urmat Institutul Teologic Ortodox din Arad, studii pe care, din păcate, nu le finalizează din cauza evenimentelor anului 1918.

După Unirea Banatului cu România va urma cursurile Facultății de Drept din București, pe care le va finaliza cu succes în anul 1922. Titlul de Doctor îl va obține patru ani ani târziu, în 1926 la Paris, cu o teză despre *Le petite Entente*. Tot în capitala Franței își consolidează și studiile de gazetărie la celebra, pe atunci, „L'école du Journalisme” din Rue de la Sorbonne².

Preocupările de presă ale lui Aurel Cosma Jr. erau mai vechi, datând încă din decembrie 1918, când a colaborat la ziarul „Românul”. În 1919 a publicat mai multe evocări istoriografice și studii de critică literară, iar în 1921 a fondat, împreună cu scriitorul Ioan Jivi Bănățeanu și cu poetul



Alexandru Popescu-Negură, revista bilunară de satiră și umor „Urzica”, apărută mai întâi la Timișoara, între anii 1921-1922.

După studiile de specialitate de la Paris, începe adevărata sa activitate literară și gazetărească pe care a desfășurat-o la ziarul „Nădejdea” din Timișoara din anul 1922, devenind ulterior directorul acestuia în 1923. Va continua cu același succes la revista literară „Luceafărul” fondată de el în 1935, care a ajuns la un tiraj de 5000 de exemplare.

Deși foarte tânăr, a participat alături de unchiul său, în calitate de reprezentant al comandamentului Gărzilor Naționale, la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1918, continuându-și apoi cariera politică în calitate de deputat liberal, vreme de trei legislaturi, în care s-a preocupat mai ales de problema minorităților și de politica externă. În 1941, a fost numit consilier pe lângă Ministerul Presei și Propagandei Naționale, coordonând departamentul de presă străină.

După cum relatează Liana Păun într-un util remember jurnalistic, Aurel Cosma jr. a fost nu numai un om politic, ci și un scriitor de seamă, principalele sale opere de profil fiind elaborate în perioada interbelică. Este, astfel, autorul a peste 30 de lucrări de mitologie, istorie culturală și a civilizației locului, eminent ziarist, cercetător, semnatar a sute de articole și studii, în care a acordat o atenție specială Banatului, preocupându-se îndeaproape și cronologic de cultura și literatura bănățeană, de istoria presei de aici și de istoria picturii din regiune. Din

¹ Aurel Cosma Senior (1867-1931) a fost un avocat și om politic, președinte al Partidului Național Român, membru al Marelui Sfat Național Român și un neobosit militant pentru Unire. După studii la Liceul Piarist din Timișoara, a plecat la Debrecen și Budapesta unde a urmat Dreptul, apoi a revenit la Timișoara unde, în 1921, a transformat Camera Avocaților în Barou, devenind primul Decan al acestuia. După alipirea Banatului la România, a devenit primul Prefect al Județului Timiș – Torontal, iar mai apoi deputat, senator și Ministru al Lucrărilor Publice.

² Vezi, pentru amănunte suplimentare, *Introducerea la Aurel Cosma Jr., Scrieri*, vol. 2, *Corespondență*, pref. Crișu Dascălu, ediție îngrijită și studiu introductiv de Raul Ionuț Rus și Teodora Drăghici, Editura David Press Print, Timișoara, 2011, p 10-11.

sfera eclezială, reținem *Un mic istoric al bisericii române din Fabric* (1926) și impresiile de călătorie reunite sub titlul *Sfântul Munte* (1939)

În volumul de memorii *Prin Timișoara de altădată*, publicat în 1977, spre sfârșitul vieții, Aurel Cosma jr. evocă numeroase personalități bănățene, mai mult sau mai puțin cunoscute, sau altele care au avut legături episodice cu Banatul, oameni pe care i-a cunoscut în mod direct sau despre care a aflat informații de primă mână, de la persoane care au trăit în anturajul acestora. În paginile cărții se conturează, de asemenea, înfățișarea de altădată a orașului și a împrejurimilor sale, cu totul diferite față de cele de astăzi³.

El este autorul laborios al *Istoriei presei din Banat*, lucrare de sinteză redactată cu multă trudă, competență și devotement cultural pentru că, mărturisește el: „Până astăzi nu s-a scris nimic despre gazetăria bănățeană din trecut și nici istoria presei române din Banat nu este cunoscută decât numai sumar, și atunci, poate numai de aceia care au făcut studii istorice în această privință”⁴. Prin această solidă întreprindere de istorie a gazetăriei, el „se dovedește a fi unul dintre cei mai dotați, cultivați și serioși istoriografi din această parte a țării”⁵.

Dr. Aurel Cosma Junior a făcut parte din mai multe asociații și societăți: membru al „Asociației generale a studenților români din Franța” și al „Școlii de Jurnalism” din Paris; membru al „Uniunii Generale a Sindicatelor” din România; membru al „Asociației Generale a Ziariștilor Profesioniști din Provincie” cu sediul la Turnu Severin; membru fondator al „Asociației Scriitorilor” din Timișoara; membru al „Societății de Științe Istorice” din România⁶.

Una dintre lucrările sale de referință rămâne cea intitulată *România în noua ordine europeană*, publicată în 1941, subiectul fiind și în prezent unul de mare actualitate. Din nefericire, această

³ Liana Păun, *Aurel Cosma Jr. Avocatul – teolog care a contribuit la înființarea revistei „Urzica”. Cum a fost prigonit de comuniști*, în *PressAlert*, 1 mai 2016, de unde am preluat mai multe informații.

⁴ Dr. Aurel Cosma – junior, *Scrieri*, vol. 3, *Istoria Presei Române din Banat*, pref. Crișu Dascălu, ediție îngrijită și tabel cronologic de Ioan David, Editura David Press Print, Timișoara, 2012, p. 19.

⁵ Idem, *ibidem*, p. 6. Afirmatia este a prefătorului noii ediții a lucrării apărute inițial în 1932, la editura ziarului „Unirea Română” din Timișoara.

⁶ Ionel Cionchin, *Proiectul „Prezența italiană în Banat”. Contribuția lui Aurel Cosma Junior (I)*, în „Orizonturi culturale italo-române”, an II, nr. 10, octombrie, 2012.



lucrare, împreună cu multe altele, a fost distrusă de regimul comunist când a preluat puterea. Ea a constituit, totodată, unul dintre capetele principale de acuzare în procesul ce i s-a intentat și în care a mai fost învinuit pentru faptul de a fi fost consilier în guvernul Antonescu. În 1945 a fost condamnat pentru „crimă de dezastru al țării” la muncă silnică pe viață și degradare civică pe timp de zece ani, dar până în anul 1960 a reușit să se ascundă prin diferite locuri din țară, mai ales prin Săliștea Sibiului⁷.

După toți anii de prigoană, care n-au fost cu mult mai ușori decât cei de detenție, a fost arestat în urma informării Securității de către un apropiat colaborator, cu care se întâlnise pe litoralul Mării Negre. Prins la Eforie, a făcut pușcărie până la amnistia generală din 1964, când s-a întors la Timișoara. Doi ani mai târziu a primit aprobarea de a publica din nou în presa bănățeană și a redactat în paralel numeroase articole de specialitate pentru revista „Magazin istoric”. În 1970, în perioada scurtei liberalizări a vieții culturale dinaintea celebrelor „Teze de la Mangalia” care au re-ideologizat cultura autohtonă, a fost primit ca membru în Uniunea Scriitorilor din România.

S-a stins din viață în 26 februarie 1983, la Timișoara, și a fost înmormântat la cimitirul din Calea Buziașului, rămânând viu ca un om de cultură remarcabil în memoria tuturor celor ce l-au cunoscut și prețuit.

⁷ Ioan David, *Tabel cronologic* la ediția mai sus menționată a *Istoriei Presei Române din Banat*, p. 16.

ȘEDINȚA ADUNĂRII EPARHIALE A ARHIEPISCOPIEI TIMIȘOAREI

Diacon Răzvan Emanuel Fibișan

La Sediul Centrului eparhial din Timișoara s-au desfășurat sâmbătă, 22 ianuarie, lucrările Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei



Timișoarei. Evenimentul a debutat în biserica cu hramul „Învierea Domnului” și „Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș” din incinta Reședinței mitropolitane, cu oficierea slujbei Te Deum-ului, în cadrul căreia s-au adus rugăciuni de mulțumire către Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra Arhiepiscopiei Timișoarei în anul 2021 și s-au invocat binecuvântarea și ajutorul divin pentru noul an.

Slujba a fost săvârșită de Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, a membrilor Adunării Eparhiale, a stareților și starețelor din cuprinsul eparhiei, precum și a părinților protopopi.

În prima parte a lucrărilor, membrii Adunării eparhiale s-au reunit în ședințe formate pe comisiile permanente (administrative-bisericească; culturală și educațională; economică, bugetară și patrimonială; social-filantropică), unde, pe de-o parte, au fost analizate rapoartele de activitate, iar, pe de altă parte, au fost discutate

și propuse spre aprobare proiecte de hotărâri, care se doresc a fi realizate în acest an.

Sinaxă monahală

De asemenea, sub președenția Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan a avut loc și o sinaxă a stareților și starețelor mănăstirilor din cuprinsul eparhiei, în cadrul căreia s-a prezentat raportul de activitate pe anul 2021 al Sectorului *Exarhat*, privind problemele mănăstirești, constatându-se, că, în anul ce a trecut, activitatea din mănăstiri s-a desfășurat în conformitate cu normele statutare și regulamentare, urmărind îndeaproape toate hotărârile aduse de forurile superioare bisericești de conducere ale eparhiei și de Sfântul Sinod, acestea având ca țel asigurarea desfășurării normale a întregii vieți bisericești și mănăstirești din eparhie.

Totodată a fost evidențiat faptul că, cinul monahal din Eparhia Timișoarei a fost reprezentat la diferite manifestări comemorative, teologice sau istorice, în cadrul cărora s-au întocmit prezentări, articole sau conferințe ce au descris viața monahală ori biografii ale viețuitorilor



mănăstirilor românești, precum și studii ce au tratat diverse teme despre spiritualitatea creștină și viața monahală. Având în vedere că 2022 a fost proclamat, în Patriarhia Română, drept „Anul omagial al rugăciunii în viața Bisericii și al creștinului” și „Anul comemorativ al Sfinților isihăști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț”, s-a propus desfășurarea de activități specifice care să promoveze, în conștiința credincioșilor, rugăciunea - ca element constitutiv al vieții și credinței creștine.

trecut, aparițiile editoriale, parteneriatele cu instituțiile culturale, evidențiindu-se preocuparea pentru organizarea multiplelor evenimente dedicate Anului omagial și comemorativ.

Raportul privind activitatea Sectorului *Social-Filantropic și Misionar* în anul 2021 a enumerat și evidențiat activitățile desfășurate atât în domeniul protecției drepturilor copilului, a persoanelor cu dizabilități, a persoanelor seropozitive, a sprijinirii persoanelor vârstnice fără aparținători, a familiilor cu risc social ridicat, cât și în



Arhiepiscopia Timișoarei - forme de slujire în societatea contemporană

În partea a doua a întâlnirii, în Sala festivă a Centrului eparhial, după prezentarea Raportului general de activitate al tuturor sectoarelor, au avut loc lucrările în plen ale Adunării Eparhiale, unde au fost prezentate rapoartele de activitate pe anul 2021 ale sectoarelor Arhiepiscopiei Timișoarei.

În raportul de activitate al Sectorului *Administrativ-bisericesc* s-a reliefat că, în Arhiepiscopia Timișoarei există 363 de unități și subunități bisericești, în cadrul cărora activează 986 de angajați (399 clerici și 587 mireni). De asemenea, au fost punctate hirotoniile săvârșite în anul 2021, mișcările de personal clerical, precum și distincțiile acordate preoților. S-a amintit și faptul că, în cursul anului trecut, 17 preoți au trecut la cele veșnice, din care 2 activi și 15 pensionari.

Raportul de activitate al Sectorului *Cultural* a prezentat activitățile culturale desfășurate anul

domeniul asistenței religioase din spitale, armată, penitenciar, case de copii și servicii rezidențiale pentru vârstnici. Între acestea s-au evidențiat proiectul de „Telemedicină - Sănătatea la un click distanță”, prin care se oferă consultații medicale de specialitate pentru persoanele neasigurate sau aflate în zone lipsite de servicii medicale ori pentru persoanele nedeplasabile, dar și oferirea constantă de hrană și produse de igienă pentru migranți, persoane fără adăpost și pacienți de la Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsurile de Siguranță Jebel și Spitalul de Psihiatrie Gătaia. Totodată, s-a remarcat faptul că programele desfășurate anul trecut au cuprins 13.240 de beneficiari, iar totalul investițiilor făcute în domeniul asistenței sociale de Centrul eparhial, împreună cu parohiile și ONG-urile ce funcționează cu binecuvântarea Bisericii s-au ridicat la suma de **5.073.241 lei**.

Raportul de activitate al Sectorului *Învățăământ și activități cu tineretul* a subliniat toate activitățile desfășurate în anul 2021, precum și



proiectele educațional-catehetice și cultural-teologice, organizate în colaborare cu instituții de cultură din țară și străinătate. Printre acestea s-a reliefat preocuparea majoră atât pentru elevii claselor de teologie din cadrul Liceului Teologic Ortodox „Sfântul Antim Ivireanul” și pentru studenții teologi de la Specializarea Teologie Ortodoxă, din cadrul Facultății de Litere, Istorie și Teologie, cât și pentru predarea religiei în școli, pentru reorganizarea cercurilor pedagogice ale disciplinei religie, pentru desfășurarea activităților de formare continuă, pentru organizarea concursurilor școlare județene incluse în Calendarul Activităților Educative Școlare, pentru activitățile derulate la nivelul unităților școlare.

Sectorul *Economic* a prezentat contul de execuție bugetară pe anul 2021 și bilanțul contabil pe același an. Sectorul *Patrimoniu și construcții bisericești* a prezentat raportul de activități desfășurate anul trecut, între care au fost evidențiate solicitările de finanțări către SSC, către Consiliile Locale și Consiliul Județean; solicitările privind lucrările de reparații capitale sau curente la biserici; solicitările privind reparațiile la casele parohiale, precum și solicitările privind lucrările de construire de biserici noi, de așezăminte sociale și educaționale, de capele mortuare, corpuri de chilii, case parohiale și alte edificii bisericești.

În cadrul raportului de activitate al Serviciului *Juridic* au fost prezentate activitățile desfășurate în anul trecut, ce au constat în întocmirea de contracte (de arendare, de închiriere, de comodat, de vânzare-cumpărare, de prestări servicii, de antepriză/execuție, de colaborare, de voluntariat), acorduri, convenții ale Arhiepiscopiei Timișoarei sau pentru unele unități bisericești subordonate.

În ședința Adunării Eparhiale s-a evidențiat faptul că, la 25 septembrie, s-au întrunit în ședință de lucru Ierarhii Mitropoliei Banatului, fiind analizate argumentele locale pentru canonizarea preotului profesor Ilarion V. Felea și a protosinghelului Calistrat Bobu. A fost reliefat și evenimentul de la 6 octombrie 2021, când s-au împlinit 75 de ani de la sfințirea Catedralei Mitropolitane, prilej cu care au fost oficiate slujbe de pomenire pentru ctitorii și slujitorii monumentalului lăcaș de cult din capitala Banatului, trecuți la Domnul.

După citirea rapoartelor de activitate a tuturor sectoarelor eparhiei au fost prezentate și rapoartele cu propuneri pentru anul în curs a comisiilor Adunării eparhiale. Având în vedere că anul 2022 a fost proclamat drept „Anul omagial al rugăciunii în viața Bisericii și al creștinului” și „Anul comemorativ al Sfinților isihasți Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț”, Înaltpreasfinția Sa a propus tipărirea unui tiraj de 100.000 de cărți de rugăciuni, care să fie oferite copiilor ortodocși din Arhiepiscopia Timișoarei. De asemenea, s-a propus ca fiecare părinte consilier să viziteze și să slujească Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, pe parcursul anului, în cât mai multe comunități parohiale din eparhie.

Cuvântul de încheiere a aparținut Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, care a exprimat cuvinte de mulțumire atât membrilor Adunării eparhiale, cât și principalelor instituții locale și județene pentru implicarea în viața Bisericii bănățene, dorind ca această colaborare între Biserică și instituțiile Statului să continue și pe viitor pentru binele semenilor.



SINGURA CATEDRALĂ CHIRIARHALĂ OCROTITĂ DE SFÎNȚII TREI IERARHI, ȘI-A SĂRBĂTORIT HRAMUL

Diacon dr. Răzvan Emanuel Fibișan



Cel mai mare lăcaș de cult din partea de Vest a țării și singura catedrală eparhială din România cu hramul principal „Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur” a îmbrăcat straie de sărbătoare, cinstindu-și, în chip liturgic și duhovnicesc, ocrotitorii spirituali.

Programul liturgic dedicat sărbătoririi Sfinților Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur i-a adunat, în duh de rugăciune, pe credincioșii băănățeni, care au adus prinos de cinstire celor trei mari teologhisitori, prăznuiți în întreaga lume creștină.

Hramul istoric al catedralei băănățene a debutat sâmbătă, 29 ianuarie, cu slujba

Vecerniei unită cu Litia, oficiată de Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, împreună cu un sobor de preoți și diaconi. La finalul slujbei,





părintele Ionel Popescu, vicar eparhial, a vorbit despre viața celor trei mari ierarhi și importanța lor contribuție la teologia creștină, fiind considerați până în ziua de astăzi drept modele de viață creștină.



În ziua sărbătorii, Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a fost oficiată de Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, înconjurat de permanența Consiliului Eparhial și de preoții și diaconii catedralei. În cadrul sinaxei euharistice, au fost pomeniți Întâistătătorii Mitropoliei Banatului, ctitorii și binefăcătorii Catedralei. La finalul slujbei, Înaltpreasfințitul Părinte

Mitropolit Ioan a rostit un cuvânt de înățătură, explicând fragmentul evanghelic duminical, narat de Sfântul Apostol și Evanghelist Luca.

Începând cu 6 octombrie 1946, odată cu sfințirea Catedralei românilor ortodocși timișoreni, Sfinții Trei Ierarhi, Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, devin protectorii spirituali al singurei catedralei chiriarhale din România cu acest hram. După un deceniu de la târnosire, monumentalul lăcaș de cult din capitala Banatului mai primește un ocrotitor, pe Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, ale cărui moaște se găsesc, începând cu anul 1956, în pronaosul catedralei.



LANSAREA VOLUMULUI „ARHIERIE ȘI FILANTROPIE. ÎNALTPREASFINȚITUL PĂRINTE MITROPOLIT IOAN SELEJAN LA 7 DECENII DE VIAȚĂ”

Dr. Ioan Lăcătușu

Sâmbătă, 22 ianuarie 2022, la sediul Mitropoliei Banatului din Timișoara a avut loc un eveniment deosebit de cultură românească și spiritualitate ortodoxă: lansarea volumului omagial „Arhierie și filantropie. Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan Selejan, la 7 decenii de viață”. Volumul a apărut la Editura Partoș din Timișoara în colaborare cu Centrul de Studii Banatice.

La această manifestare de înaltă ținută spirituală, culturală și științifică au participat: membrii adunării eparhiale ai Arhiepiscopiei Timișoarei, clerici și mireni, reprezentanți ai mediului academic și ai administrației publice locale și centrale, cercetători, preoți, profesori și alți oameni de cultură care au contribuit la realizarea volumului.

Într-un climat de autentică și înaltă trăire spirituală, Părintele vicar Ionel Popescu a făcut o frumoasă și cuprinzătoare prezentare a cărții, menționând că aceasta cuprinde „amintiri ziditoare, experiențe duhovnicești, cuvinte de înțelepciune și emoționante fapte de patriotism



trăite, de-a lungul anilor [de autorii textelor], în preajma sau împreună cu Părintele Ioan”.

În continuare, în cuvinte alese și pline de înțelepciune, au apreciat volumul și pe autorul omagiat academicienii Păun Ion Otiman și Nicolae Noica, foștii miniștri Ecaterina Andronescu și Varujan Vosganian, prof. dr. Ioan Lăcătușu, directorul științific al Centrului European de Studii Covasna-Harghita și Preasfințitul Părinte Paisie Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei.

Volumul începe cu un Cuvântul de felicitare al Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, urmat de un Prolog semnat de Pr. dr. Ionel Popescu, vicar eparhial, și de principalele repere biografice ale ierarhului omagiat.

Lucrarea este structurată pe trei capitole, respectiv: Academos, Evocări și Contribuții științifice, iar în încheiere se regăsește arhiva fotografică ce cuprinde imagini din activitatea pastoral-misionară, culturală și social-filantropică a unuia dintre cei mai îndrăgiți ierarhi din cadrul Sinodului Bisericii Ortodoxe Române, în cei 27 de ani de „arhierie și filantropie”, desfășurată în





Episcopia Covasnei și Harghitei și în Mitropolia Banatului.

Volumul cuprinde evocări, studii și articole redactate de peste 50 de autori, academicieni, foști și actuali demnitari ai statului român, profesori universitari – teologi și mireni –, scriitori, istorici, cercetători, din țară și străinătate, conducători ai unor instituții culturale și intelectuali din majoritatea domeniilor vieții publice românești.

În Cuvântul de felicitare, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, spune: „Vă felicităm pentru că ați înmulțit darurile primite de la Dumnezeu, lucrând <<cu timp și fără timp>>, îmbinând viața spirituală cu slujirea socială”.

Valoarea acestei lucrări reprezentative pentru cultura românească contemporană este conferită de prestigiul și autoritatea morală a Înaltpreasfințitului Ioan, cât și de prestanța științifică, culturală și spirituală a personalităților care au contribuit la redactarea volumului, din rândul cărora menționăm pe: academicienii Ioan Aurel Pop, Păun Ion Otiman, Nicolae Noica, Ioan Bolovan, Dan Dubină, Dorina Rusu, profesorii universitari Zeno Gârban, Nicolae Chifăr, Claudiu T. Arieșan, Ioan Gh. Carțiș, Simona Drăgan, Constantin Jinga, Constantin O. Luca, Marilen Gabriel Pirtea, Nicolae Robu, Stelian Tofană, Ioan Tulcan, Vasile Muntean foști și actuali miniștri – Valer Dorneanu, Ecaterina Andronescu, Ștefan Drăgulescu, Sorin Mihai Câmpăanu, Adrian Lemeni, alte personalități importante ale

vieții culturale, științifice și publice românești: Dumitru Prunariu, prof. Ioan Piț (fost diriginte al Părintelui Mitropolit), pr. dr. Daniel Alic, pr. prof. dr. Nicolae Dura.

Din partea Episcopiei Ortodoxe a Covasnei și Harghitei și a colaboratorilor instituțiilor culturale subordonate acesteia, au contribuții în volum: dr. Teodor Ardelean, Maria Dohotaru, prof. univ. dr. Corneliu-Mihail Lungu, Mihai Nicolae, prof. univ. dr. Ioan Sabău-Pop, Ioan Solomon și dr. Ioan Lăcătușu. Vorbitorii au pus în evidență contribuția excepțională a Vlădicului Ioan în cei 20 de ani de păstorire rodnică la restaurarea ființei naționale prin credință și cultură în ținuturile multietnice și pluriconfesionale ale Covasnei și Harghitei.

Din conținutul tuturor mesajelor și evocărilor cuprinse în paginile volumului rezultă că Înaltpreasfințitul Ioan Selejan Mitropolitul Banatului, prin rostirile și rodirile sale, se bucură de o imagine publică de excepție, fiind perceput ca un reper, „un om pentru țară și semenii săi”.

Toți vorbitorii au transmis Vlădicului Ioan urări de sănătate și păstorire rodnică și îndelungată, urmând exemplul celor doi ierarhi care au slujit în scaunul arhieresc al Mitropoliei Banatului – dr. Vasile Lăzărescu și dr. Nicolae Corneanu, urări la care, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Andrei, Episcopul Covasnei și Harghitei, ne alăturăm și noi, cei din Covasna și Harghita „cu dor și recunoștință”.

ÎȚI MULȚUMESC, PĂRINTE... MULȚUMESC ÎNCĂ O DATĂ!

Îți mulțumesc, PĂRINTE, pentru ce sunt și am –
Mi-ai fost mereu alături, din leagăn... și acum...
Mi-ai pus lumină-n suflet, în mersul de pe drum...
Și-n gândurile toate, când viața o-nvățam.

La fiecare pas... am învățat să știu -
Mi-am judecat destinul, dorind să-l înțeleg -
M-ai învățat, PĂRINTE, că omul e întreg,
Când mintea este vie... când sufletul e viu.

M-ai învățat răbdarea... la nebatută ușă -
Singurătății mele i-ai dat și ei răbdare -
M-ai învățat să știu... că tot ce astăzi doare,
Rămâne doar cenușă... rămâne doar cenușă...

Și stânca... și pădurea, să văd, m-ai învățat -
Și cerul la apus, și nopțile cu stele -
Ai fost mereu cu mine și-n gândurile mele,
Iar... când m-am prăbușit...tot Tu m-ai ridicat.

Mi-ai dat, prin oameni buni, tot dreptul să trăiesc -
Mi-i drag de neamul meu... mi-i dor de cei plecați -
Nu am avut surori, nu am avut nici frați,
Dar îmi iubesc copiii , prietenii-i iubesc .

Cu Tine am răzbit... cu trudă și cu drag -
Și zeci și zeci de ani... mulți semeni am slujit -
Tu, ești cu mine, DOAMNE... dar greu am obosit...
E timpul... și-nțeleg... și simt să mă retrag...

Și mâine e o zi... și mâine e o zi...
Mă rog să-mi dai lumină în timpul ce-a rămas -
Din leagăn spre mormânt... la fiecare pas...
Îți simt prezența, DOAMNE - mereu Te voi iubi.

Eu... voi pleca... cândva... Tu știi... și știu și eu...
Te rog, prea bun PĂRINTE, pe cei rămași...
veghează...
Un drum frumos și drept, PĂRINTE, luminează...
Aici... și-n alte lumi...Tu ești cu noi, mereu.

În universul tot... sunt doar un amănunt -
Mi-ai dăruit gândire și suflet... pentr-un timp -
În vremurile toate... sunt doar un anotimp...
Îți mulțumesc, PĂRINTE... pentru ce am și sunt.

Doamne, Scutul vieții mele
Și Lumină si Liman..
Multumesc pe-această cale
Căci mi-ai dat încă un an.

Chiar dacă am fost nevrednic
Și Te-am întristat mereu,
Mi-ai fost Doamne, ca un sfeștnic,
Îndreptar pe drumul meu.

Mi-ai dat sănătate mie,
M-ai ferit de boli și chin..
M-ai scăpat de pandemie,
De durere și suspin.

Când am fost cuprins de frică,
Prins în gheare de păcat,
Din credința mea cea mică
Tu mereu m-ai ridicat.

Vreau în anul care vine
Să m-ajuti să nu greșesc,
Să privesc mereu spre Tine,
Bucuros să Te slujesc.

Sa mă învrednicesc Părinte
De mai multă rugăciune..
Și să trec de la cuvinte
La mai multe fapte bune.

Pentru mica mea credință
Nu-mi întoarce spatele..
Dă-mi Tu lacrimi de căință
Ca să-mi spăl păcatele.

Vreau în anul care vine
Și mai mult să Te iubesc..
Să Te odihnești în mine
Și să mă desăvârșesc.

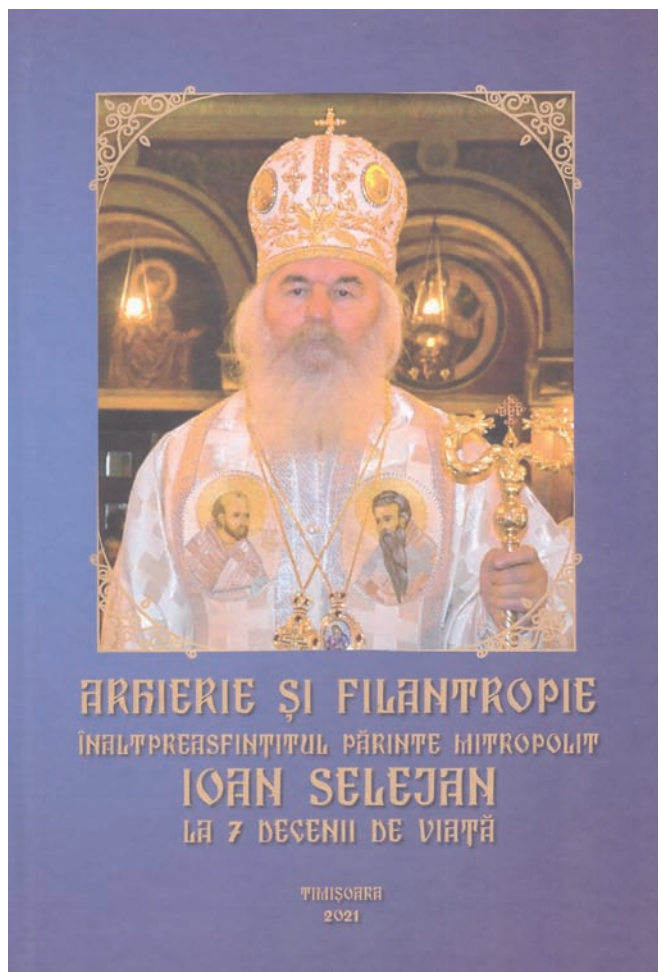
Și să mă păstrez curat,
Să fiu demn să Îți spun Tată..
Slavă Bunule Împărrarat..
Mulțumesc încă o dată.

Teona Scopos

Sorin Dragoș Butucel

VOLUM OMAGIAL DEDICAT PĂRINTELUI MITROPOLIT IOAN

Preot Dr. Ionel Popescu



Volumul omagial *Arhierie și Filantropie*. Înaltpreasfințitul Părinte Ioan Selejan la 7 decenii de viață. Omul păcii și al mângâierii, apărut la editurile Partoș / Centrul de studii Banatice Vârșeț, 2021 (392 p.), coordonat de către preotul dr. Mircea Petru Szilagy, conf. Univ. Dr. Claudiu T. Arieșan, preotul dr. Daniel Aron Alic și de semnatarul acestui material, îi are ca și consultanți științifici pe domnul academician Ioan Aurel Pop, președintele Academiei Române și pe domnul Păun Ion Otiman, Președintele de onoare al Academiei Române, filiala Timișoara.

Prezentarea acestui volum omagial, deschisă de autorul acestor rânduri, a avut loc sâmbătă, 22 ianuarie 2022, în sala de festivități a Centrului eparhial din Timișoara și s-a bucurat de prezența membrilor Adunării Eparhiale, a părinților consilieri și protopopi, a părinților stareți și starețe din eparhia noastră, precum și a unor oaspeți de seamă din județ, din eparhia Covasnei și Harghitei, din București și din alte părți ale țării, unii dintre ei fiind semnatori ai materialelor publicate.

Eparhia noastră, reînființată prin Decretul regal din 7 noiembrie 1939, a fost păstorită din acel moment de doi ierarhi bănățeni, Vasile Lăzărescu (1940-1961) și Nicolae Corneanu (1962-2014) și de șapte ani, de către Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Ioan, fiu al Bihorului transilvănean.

Mitropolitul Vasile, fost profesor de Teologie la Sibiu și Oradea, pensionat forțat de autoritățile comuniste, a rămas în istoria acestei eparhii bănățene ca ierarhul ctitor al catedralei mitropolitane, târnosită la 6 octombrie 1946, al arhiepiscopiei (24 aprilie 1947) și al mitropoliei (3 iulie 1947 – decizia Sfântului Sinod, urmată de solemnitatea oficială din 26 octombrie 1947), de la a căror înființare vom aniversa anul acesta 75 de ani.

Mitropolitul Nicolae, teolog și cărturar, membru de onoare al Academiei Române, autor a 25 de volume, este cunoscut pentru traduceri din Sfinții Părinți și lucrările sale patristice, deschizătoare de drum în literatura teologică de specialitate. În cei 52 de ani de arhipăstorie la Timișoara, mitropolitul Nicolae a reușit să promoveze relații de bună înțelegere cu toate cultele și confesiunile din Banat.

Cel de-al treilea mitropolit al reînființatei Mitropolii a Banatului, Înaltpreasfințitul Părinte

Ioan Selejan, întronizat la data de 28 decembrie 2014, ne-a surprins, din prima zi după instalare, cu o mărturisire zguduitoare: „Aici nu eu sunt mitropolit, ci Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș!” Și, pentru a întări această afirmație, Înaltpreasfinția Sa și-a îndreptat chiar atunci pașii spre „lavra” Partoșului și s-a întâlnit, în duhul rugăciunii curate, cu Sfântul ocrotitor al plaiurilor bănățene. Din acel moment, Părintele Mitropolit poposește, în ziua întronizării sale, la mormântul celui ce a fost duhovnicul monahilor din Muntele Athos și mitropolitul făcător de minuni al „Timișorii”, așa cum grăiesc vechile documente.

Așezat acum șapte ani, prin voia lui Dumnezeu, la cârma acestei binecuvântate eparhii bănățene, Înaltpreasfințitul Ioan a trecut la 14 noiembrie 2021, pragul a șapte decenii de viață, mulțumind lui Dumnezeu pentru 41 de ani de la închinovierea în obștea mănăstirii Lainici și pentru cei 27 de ani de arhierie.

Întru cinstirea momentului aniversar pe care l-am sărbătorit, împreună cu Părintele Mitropolit Ioan, prin rugăciune la catedrala mitropolitană, oferim acum Înaltpreasfinției Sale acest volum omagial izvodit din „inimă curată, din cuget bun și din credință nefățarnică” (*I Timotei 1, 5*), la alcătuirea căruia au ostenit 59 de preoți și mireni din eparhia noastră, din eparhia Covasnei și a Harghitei, pe care a arhipăstorit-o două decenii și din alte părți ale țării: academicieni, foști și actuali demnitari ai Statului român, profesori universitari, scriitori, poeți, istorici, cercetători, diriguitori ai unor instituții culturale, preoți care slujesc în țară și peste hotare, foști deportați în Bărăgan și luptători în revoluția din decembrie 1989.

Volumul omagial se deschide cu emoționantul cuvânt de felicitare al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, urmat de *Prolog* și de rubrica *Repere bibliografice*. Structurată în trei secțiuni: *Academos*, *Evocări* și *Contribuții științifice*, lucrarea de față este împodobită cu o bogată arhivă fotografică, ce cuprinde imagini din activitatea *pastorală* desfășurată de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan în cei 27 de ani de arhierie, dar și fotografii din perioada copilăriei și a tinereții.

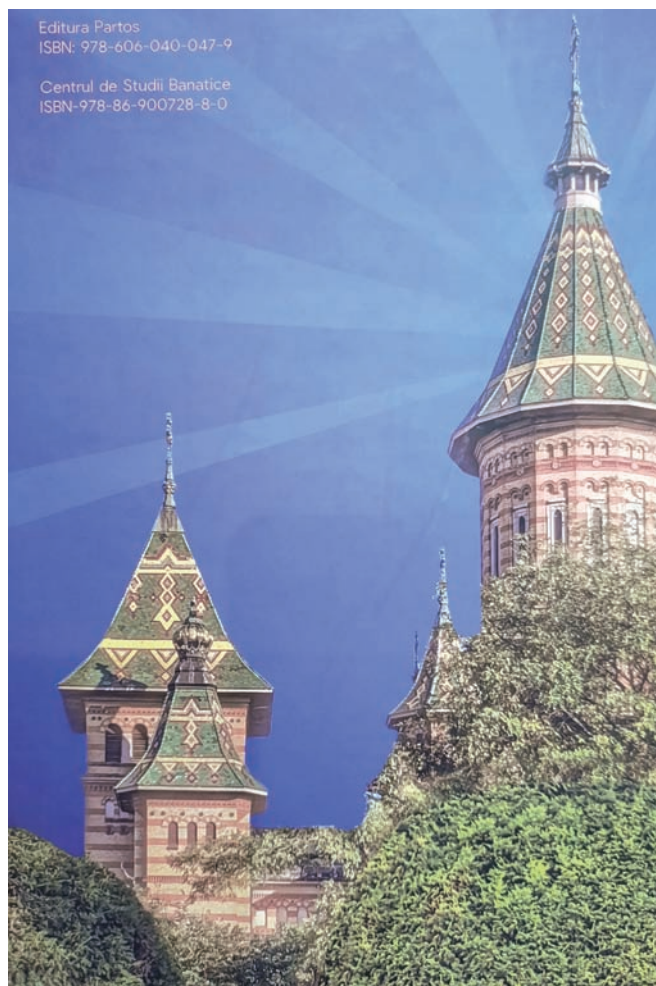
În mod firesc, o parte însemnată a materialelor publicate dau mărturie despre slujirea Înaltpreasfinției Sale „în munți” și ne dezvăluie chipul luminos al ierarhului truditor în ogorul eparhiei nou înființate, dar și al Părintelui aplecat, „cu timp și fără timp” spre lipsurile, suferințele și încercările păstoriților, al Părintelui care sterge lacrimile și aduce speranța, bucuria și pacea, acolo unde stăpânesc deznădejdea, tristețea și nesiguranța zilei de mâine.

Greutățile inerente începutului într-o zonă în care românii sunt minoritari, descrise de Înaltpreasfinția Sa printr-o plastică formulare, „am fost nevoit să înghit, nu de puține ori, sârmă ghimpată”, au fost depășite cu dăruire, răbdare, spirit de jertfă, neodihnă trupească, înțelepciune și discernământ duhovnicesc, așa încât, după câțiva ani de stăruitoare slujire, întreaga viață socială, culturală, filantropică și patriotică gravita în jurul episcopiei de la Miercurea Ciuc.

Organizator al vieții bisericești în eparhia din munți, fondator de instituții și publicații românești, inițiator a numeroase manifestări științifice și culturale, Înaltpreasfințitul Ioan a reușit, totodată, să formeze un corpus preoțesc și monahal de vocație, implicat în rectitorirea vechilor așezăminte bisericești, școlare, naționale și în zidirea unor noi lăcașuri, fiind sprijinit îndeaproape de intelectuali, de oficialități locale și centrale și de credincioși, bucurându-se, totodată, de aprecierea și de respectul celor de alte etnii și confesiuni.

Lectura atentă a evocărilor publicate în prezentul volum ne conduce, așadar, la concluzia că Înaltpreasfinția Sa a fost ierarhul providențial al Eparhiei Covasnei și Harghitei, ierarhul care a reușit să aprindă flacăra ortodoxiei în acele părți de țară și să refacă, nădăjduim pentru totdeauna, legătura spirituală dintre Biserică și Neamul nostru românesc.

În sfârșit, o bună parte a materialelor publicate în volumul omagial mijlocesc cititorului o privire de ansamblu asupra celor șapte ani de slujire a Părintelui Mitropolit Ioan în eparhia bănățeană, ocrotită de rugăciunile Sfântului Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș.



Mărturiile de suflet adunate între copertile volumului omagial proiectează pe firmamentul Bisericii bănățene înfăptuirile de excepție, pastorale și misionare, duhovnicești, culturale și patriotice, administrativ-gospodărești și, de bună seamă, filantropice, ale mitropolitului nostru, împletite și așezate ca „șapte spice frumoase și pline” (*Facerea 14, 5*), în cununa anilor de slujire la altarul Banatului timișan.

„Omul păcii și al mângâierii”, mitropolitul Ioan al Banatului împlinește, cu bucurie, cu dăruire și jertfă de sine, exigențele misiunii arhieresti, flantropia sau iubirea semenilor fiind, pentru Înaltpreasfinția Sa, nu doar o noțiune teologică, un atribut al lui Dumnezeu, ci o datorie de suflet, un mod creștinesc de viață, tot mai străin multor contemporani.

Ajunși la finalul acestei serii de evocări, credem că viața de până acum a Mitropolitului Ioan este în consonanță cu spusele Sfântului Efrem Sirul: „Taci tu, să vorbească lucrurile tale!”

Partea de *Contribuții științifice* a volumului omagial, dedicată tot mitropolitului nostru, însumează 12 studii semnate de cunoscuți și apreciați teologi din țară și din străinătate, de istorici și cercetători din arealul transilvano-bănățean.

Sub pana măiastră a acestor autori sunt abordate atât interesante aspecte teologice, cât și teme importante ale vieții bisericești și culturale din Mitropolia Ardealului și din cea a Banatului, din Arhiepiscopia Timișoarei, din Episcopia Covasnei și Harghitei, care se înscriu în tezaurul istoric al Bisericii noastre și aureolează, totodată, slujirea de peste patru decenii a Părintelui Mitropolit Ioan.

Mărturii emoționante, de suflet și aspecte inedite cu privire la slujirea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan în eparhia Covasnei și Harghitei și în Arhiepiscopia Timișoarei au fost aduse în atenția participanților de acad. Păun Ion Otiman, prof. univ. dr. Ecaterina Andronescu, senator în Parlamentul României, acad. Nicolae Noica, Varujan Vosganian, prim-vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, prof. Dr. Ioan Lăcătușu și de Preasfințitul Episcop-vicar Paisie Lugojanul.

Volumul omagial dedicat Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Ioan, „omul păcii și al mângâierii”, rămâne peste veacuri o cronică veridică a celor 27 de ani de arhierie, în care s-a dăruit pe sine pentru Biserică și Neamul românesc, întocmită de clerici și mireni care i-au fost alături, în momentele grele și în cele de bucurie și acum împărtășesc cititorilor, din potirul curat al sufletului, experiențele, trăirile duhovnicești, lecțiile de smerenie, de dragoste frățească și grijă față de sărmani – chiar dacă erau de alte etnii și confesiuni – înfăptuirile școlare, culturale și pilda de patriotism ziditor temeluită de Chiriarhul nostru pe plaiurile bunecuvântate ale eparhiilor păstorite.

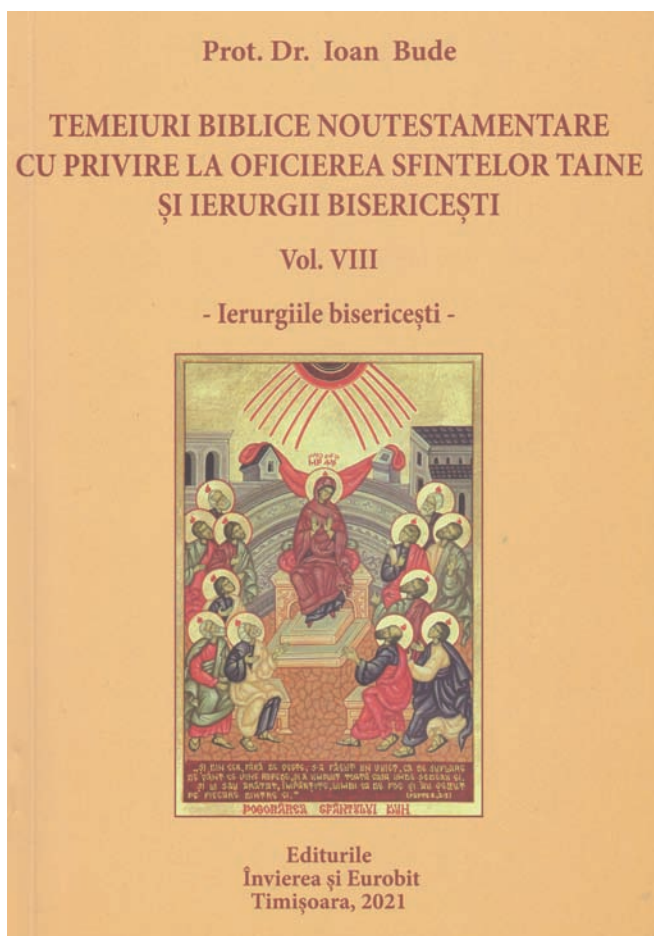
**PROT. DR. IOAN BUDE, TEMEIURI BIBLICE
NOUTESTAMENTARE CU PRIVIRE LA OFICIEREA
SFINTELOR TAINE ȘI IERURGII BISERICESTI,
VOL. VIII - IERURGIILE BISERICESTI,
EDITURILE ÎNVIEREA ȘI EUROBIT, TIMIȘOARA,
2021, 120P.**

Preot prof. univ. dr. Sorin Cosma

Volumul de față, structurat în patru părți, totalizând 120 de pagini, încheie serialul publicistic: „Temeiuri biblice nou testamentare cu privire la oficierea Sfintelor Taine și ierurgii bisericești” prin care autorul, Prot. dr. Ioan Bude, lector universitar, a reușit să argumenteze biblic autenticitatea sacramentală, atât a Sfintelor Taine, cât și a tuturor celorlalte lucrări sfințitoare ale Bisericii, denumite generic „ierurgii”, lucrări care de fapt constituie chiar tematica prezentului volum (VIII).

În „Cuvântul introductiv” (p. 5-11) ne sunt oferite o seamă de informații privind asemănările și deosebiriile dintre Sfintele Taine și ierurgii, iar în cuprinsul Părții I (p. 11-19) este evidențiată moștenirea cultică comună, vechitestamentară și iudeo-creștină a ierurgiilor, moștenire caracterizată prin trei aspecte esențiale și reprezentative: determinarea liturgică, rolul sfințitor al preotului și terminologia specifică. Acestea sunt prezentate pe întinderea celor trei capitole constitutive ale Părții a II-a (Ierurgiile Vechiului Testament), adică: Rugăciunile, Binecuvântările și Consacrările (sfințirile) sabatice și preoțești (p. 19-49).

În privința „rugăciunilor”, autorul constată bogata lor diversitate; ponderea deținând-o rugăciunile particulare (de mulțumire, de cerere și de pocăință), urmate de cele obștești, printre care există și rugăciuni pentru crățarea păcătoșilor, și aceasta datorită celor drepti, care conviețuiau împreună cu ei. În acest sens, autorul reproduce integral rugăciunea lui Avraam pentru salvarea Sodomei... (Facerea



XVIII, 23-32).

Un loc important în Vechiul Testament îl ocupă și unele ceremonii de înmormântare, cum a fost, bunăoară, cea a Patriarhului Iacob, descrisă în cartea Facerea: 49, 29-31; 50, 1-13 și transpusă fragmentar în primul capitol al Părții a doua a volumului de față.

Apoi, textul din II Macabei 12, 39-46 ilustrează pietatea cu care se practica cultul morților. Astfel, trecerea în veșnicie a celor drepti era considerată

doar „adormire“, iar slujbele și jertfele plătite atât pentru pomenirea celor „adormiți“, cât și pentru iertarea celor ce au murit în păcatele lor, erau considerate „foarte bun și cuvios lucru pentru socotința învierii morților” (v. 43).

În cuprinsul capitolului despre „Binecuvântări”, autorul evidențiază faptul că peste tot în Vechiul Testament, binecuvântarea apare în contrast cu blestemul, ambele fiind alternative de răsplătire, fie a ascultării, fie a neascultării de poruncile lui Dumnezeu.

Spre exemplificare, autorul redă câteva binecuvântări speciale, cum ar fi: binecuvântarea promisă lui Avraam de Dumnezeu, odată cu chemarea lui de a pleca spre Canaan (Facerea 12, 2-3); binecuvântarea lui Melchisedec asupra lui Avraam, odată cu „împărtășirea” tipologică a acestuia din elementele euharistice de mai târziu: pâine și vin (Facerea 14, 19-20); binecuvântarea părintească a lui Isaac asupra lui Iacov, cu directă referire la aceleași elemente liturgice: pâinea și vinul (Facerea 27, 27-29); unica binecuvântare treimică a Vechiului Testament, inclusă ulterior ca text de bază în formulele de binecuvântare liturgică a preoției mozaice (Numeri 6, 23-27).

În al III-lea Capitol, dedicat sfințirilor, autorul remarcă o interesantă concomitență atât în cadrul liturgic al sabatului: „Și a binecuvântat Dumnezeu ziua a șaptea și a sfințit-o...” (Facerea 2, 3), precum și în cadrul marilor sărbători: Paștile și Cincizecimea, ale căror multiple semnificații, odată cu „încreștinarea” lor, au dobândit noi și fundamentale conotații, fără a le pierde însă pe cele vechi. La fel s-au petrecut

lucrurile și cu ceremoniile de sfințire a preoților aaroniți și ale leviților.

În Părțile a III-a și a IV-a, adică în următoarele șazece de pagini (p. 49-109), volumul de față tratează problema ierurgiilor în contextul epocii Noului Testament.

În acest scop, autorul a ținut seama de trei factori esențiali:

În primul rând, de aceeași cunoscută moștenire cultică comună iudeo-creștină, cu actele ierurgice „încreștinate”.

În al doilea rând, așa cum s-a specificat în mai toate volumele anterioare, cărțile nouetestamentare, prin caracterul lor ocazional, nu ne înfățișează nicidecum vreun tablou de viață liturgică organizată a Bisericii din epoca apostolică, pentru simplul motiv că așa ceva nici nu era necesar pentru creștinii de atunci, care n-aveau îndoieli sau orientări părelnice privind cultul divin al Bisericii, nici obiecții și nici interdicții, ci toate le erau clare tuturor (cf. Evrei 5, 12; 6, 1-3). De aceea, fiindcă numai indirect avem noi acces la bogata viață liturgică creștină a veacului întâi, pentru corecta înțelegere și interpretare a textelor nouetestamentare care conțin indicii despre actele ierurgice ale Bisericii din acea vreme, e nevoie să se țină cont și de datele Sfintei Tradiții, care de atâtea ori s-a dovedit a fi o autentică „arhivă” a credinței creștine.

În al treilea rând, autorul s-a străduit să-și convingă cititorii că izvorul real al tuturor binecuvântărilor, sfințirilor, vindecărilor cât și al celorlalte lucrări sfințitoare ale Bisericii, adică ineuizabila sursă a harului, a fost și va fi doar Hristos Domnul; fiecare cuvânt sau gest al Lui era și este, în sine, o binecuvântare, o sfințire, o tămăduire, o celebrare, o sărbătoare...

Toate acestea se desfășoară în *Partea a III-a* a prezentului volum, pe parcursul a cinci capitole, fiecare cu câte o infrastructură bine definită:

- I. Binecuvântările în Noul Testament;
- II. Sfințirile în Noul Testament;
- III. Ierurgii pentru vindecarea trupestă și a bolilor sufletești (exorcismele) prin: a). gesturi; b). atingeri; c). prin cuvânt;
- IV. Rugăciunea în Noul Testament: a). Rugăciunea „Tatăl nostru” în practica zilnică a



creștinilor; b). textul rugăciunii „Tatăl nostru”; c). prezența și lucrarea Duhului Sfânt în rugăciunile noastre;

V. Ierurgii legate de celebrarea sărbătorilor creștine în Biserica epocii apostolice: 1). Duminică - noua zi a Domnului; 2). Paștile - sărbătoarea creștinătății: a). câteva considerente istorice; b). cea dintâi priveghere pascală; c). Celebrarea pascală în Apocalipsa; 3). de la „Sărbătoarea săptămânilor” la Cincizecimea creștină; 4). Limbajul liturgic al trupului în rugăciune.

În partea finală a prezentului volum este semnalat pericolul pe care îl prezintă rutina, ca mecanizare și pietrificare a slujirii preoțești. Pentru a depăși aceste realități nocive, autorul prezintă selectiv nemuritoarele învățături ale Sfântului Ioan Gură de Aur privitoare la sublimitatea și responsabilitatea preoției ce vizează conștiința datoriei săvârșitorului ierurgiei, dar și evlavia cu care creștinul participă la desfășurarea acesteia.

Concluzie finală

Lecturând cele opt volume ale serialului „Temeiuri biblice noutestamentare cu privire la oficierea Sfințelor Taine și ierurgii bisericești”, alcătuit de Părintele Prot. dr. Ioan Bude, lector universitar, reținem următoarele constatări:

1. Serialul, reprezentând munca de mai mulți ani, apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, precum și în foileton, în numerele revistei „Altarul Banatului” - Timișoara.

2. Serialul publicistic se adresează cu precădere preoților și profesorilor de Religie, dar și oricărui credincios, prezentând într-o manieră directă, simplă și clară, printr-o riguroasă selecție de texte minimal comentate, adevărul Sfințelor Taine și ierurgii bisericești.

3. Având competență universitară în predarea Sfintei Scripturi, autorul stăpânește foarte bine regulile exegezei biblice, dovedind putere de analiză și sinteză, precum și echilibru al judecății în problemele complexe și controversate.

4. Având o importanță deosebită în privința cunoașterii adevărului de credință, ca normă de viață creștină; în confruntare cu secularismul și desacralizarea lumii postmoderne, tema este de maximă actualitate, bine conturată, temeinic documentată și academic dezvoltată, într-un stil sobru, curgător și antrenant, încât, felicitându-l pe autor, rămânem în așteptarea și altor seriale tematice la fel de actuale și judicios realizate, asemenea celui de față.



MITROPOLITUL BANATULUI ȘI-A SĂRBĂTORIT ONOMASTICA LA MASĂ CU OĂMENII NEVOIAȘI

În data de 7 ianuarie, când Biserica îl pomeneste pe Sfântul Prooroc Ioan, Mitropolitul Banatului și-a serbat onomastica, luând prânzul cu beneficiarii Centrului de Suport pentru Situații de Urgență și Criză din cadrul Direcției de Asistență Socială a Municipiului Timișoara. Este bine cunoscut că Părintele Mitropolit este un sprijinitor consecvent al instituției sociale, pentru care oferă periodic cantități însemnate de alimente.

Înaltpreasfințitul Părinte Ioan a stat la masă cu mai multe persoane fără adăpost care, în prezent, locuiesc în 11 containere racordate la utilități, din cadrul Centrului de Suport pentru Situații de Urgență și Criză de la Pădurea Verde, Timișoara. Aceștia au mâncat hrană caldă împreună cu înaltul ierarh și i-au dedicat mai multe cântece de ziua lui, printre care și privesne. Momentul a fost immortalizat într-un tablou realizat de Sebastian Alexa, educator la unul din centrele Direcției de Asistență Socială Timișoara.

De asemenea, Mitropolitul Banatului le-a oferit mâncare caldă și migranților aflați în grija Direcției de Asistență Socială la Liceul CFR din localitate.



Generozitatea ierarhului s-a revărsat și asupra altor persoane nevoiașе, direcționând către Cantina Socială a Direcției de Asistență Socială Timișoara o cantitate importantă de legume, fructe și conserve.

Așadar, în acest an, ca și în ceilalți 7 ani, de când păstorește Mitropolia Banatului și Arhiepiscopia Timișoarei, Părintele Mitropolit și-a transformat ziua onomastică într-un prilej de a împărți cu semenii din bucuria și din preaplinul inimii Sale, oferind mângâiere, hrană și sprijin sufletesc celor aflați în nevoi.



MANIFESTĂRI CULTURAL-TEOLOGICE ÎN LUNA IANUARIE LA LICEUL ORTODOX „SFÂNTUL ANTIM IVIREANUL” DIN TIMIȘOARA

În luna ianuarie a acestui an, Liceul Ortodox „Sfântul Antim Ivireanul” din Timișoara, instituție aflată sub patronajul Arhiepiscopiei Timișoarei, a desfășurat o mulțime de activități culturale, literare, artistice și teologice, organizate de către profesorii, părinții profesori, învățătorii și elevii școlii.

Ca în fiecare an, cu purtarea de grijă a doamnei director, prof. Adela Panait și cu implicarea cadrelor didactice, s-au sărbătorit trei evenimente ce au marcat istoria, cultura, viața țării și a Bisericii noastre. Astfel a fost pusă în lumină împlinirea a 172 de ani de la nașterea marelui poet Mihai Eminescu (15 ianuarie 1850), 163 de ani de la Unirea Principatelor Române - Moldova și Țara Românească, sub conducerea domnitorului Alexandru Ioan Cuza (24 ianuarie 1859) și ziua de 30 ianuarie, zi de pomenire a Sfinților Trei Ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, ocrotitorii școlilor teologice din Biserica Ortodoxă.

Momente dedicate zilei culturii naționale



Sărbătoarea culturii naționale a debutat alături de partenerul școlii - Teatrul Merlin Timișoara, aducând emoție și căldură în sufletele copiilor din clasele pregătitoare și întâi. De asemenea, celelalte clase din ciclul primar și gimnazial au păși pe urmele poetului nepereche, recitând frumoasele versuri întipărite pentru totdeauna în cultura spirituală a poporului român.

Sărbătorirea marelui Eminescu a constituit și un bun prilej de colaborare între clasele pregătitoare și clasa a X-a Teologie, care au realizat un proiect intitulat „Căutare de comori”. Care au fost comorile? Bineînțeles, versurile eminesciene. Elevii teologi rostindu-le celor mai mici învățăcei ai școlii crâmpie din aceste nestemate ale literaturii noastre.

Încă din toamnă, școala ocrotită de sfântul ierarh și cărturar Antim Ivireanul, a demarat un proiect educativ intitulat „Verde pentru lectură”. Rațiunea acestui proiect este de a promova cititul/ lectura de către copii pentru copii. Așa încât, după zilele dedicate poetului național, a început popularizarea *Clubului Cititorilor pentru Pitici* „Citim împreună, creștem împreună!” Acest proiect se concretizează prin aceea că elevii din diverse clase își aleg cartea preferată, iar mai apoi vin și citesc celor mici de la clasele pregătitoare sau din grădiniță. În acest fel este cultivată dorința

și curiozitatea pentru universul inepuizabil al cărților.

Startul proiectului a fost dat de elevii din clasa a VII-a, sub coordonarea doamnei diriginte Luminița Iovițoniu.

Zilele culturii naționale s-au încheiat printr-un program special, dedicat dramaturgului român Ion Luca Caragiale. Copii de la clasa pregătitoare, îndrumați de doamna învățătoare Alina Simona Gheran, au aflat despre personalitatea și importanța lui Caragiale în cultura românească, au vizionat schița „Vizita”, iar mai apoi, elevii au devenit mici actori, interpretând o piesă de teatru. Clasa pregătitoare -B, a doamnei învățătoare Mihaela Ritter, precum și clasele I-A, I-B, III-C și IV – A și B, coordonate de doamnele învățătoare: Raluca Nădăban, Miruna Bandula, Cristina Băran, Marinela Ciura și Raluca Ștefana, au realizat frumoase activități dedicate marelui dramaturg, nuvelist și pamfletar român. Cu aceste evenimente s-au încheiat, într-un mod edificator, comemorarea culturii române.

Sărbătoarea Unirii Principatelor Române în școală

Cu ocazia sărbătoririi în 24 ianuarie a Miciei Uniri, în toată săptămâna premergătoare, dascălii și elevii, au înțeles că Unirea Principatelor sub conducerea lui Alexandru Ioan Cuza, în ciuda opoziției a trei imperii, a fost crucială pentru devenirea ulterioară a României ca stat

modern. Elevii au descifrat texte istorice, au recitat poezii dedicate evenimentului și s-au bucurat, descoperind o nouă pagină, cu adânci reverberații, pentru țara noastră.

Dintre activitățile desfășurate, amintim demersul elevilor din clasa a I-A care, prin grija domnișoarei învățătoare Raluca Nădăban, au aflat cum arăta harta țării în acele vremuri, cât de mare era dorința unirii și cine au fost cei care au ajutat formarea statului de azi, iar elevii clasei a III-a B, sub coordonarea doamnei învățătoare Adina Popa, au creionat semnificația evenimentului istoric prin rostirea de versuri.

Curs deschis despre Sfinții Trei Ierarhi



La finalul lunii, elevii clasei a XI - a Teologie au participat la un curs deschis, organizat de părintele diacon prof. dr. Alexandru Dan Adam, fiindu-le prezentată personalitatea teologică a celor trei mari corifei ai Bisericii: dumnezeiescul Vasile cel Mare – *mâna cea lucrătoare*, Sfântul Grigorie Teologul – *mintea cugetătoare* și Sfântul Ioan Gură de Aur – *gura cea cuvântătoare* a Bisericii. În final s-au citit fragmente din textele celor trei mari Părinți, identificându-se lumini din cuvintele și din faptele lor pilduitoare care au cuprins, într-o sinteză pilduitoare, două lumi, una a culturii savante și una a duhului și a sfințeniei.

Așadar, prima lună a anului 2022 a fost, pentru Liceul Ortodox timișorean, un răstimp al întoarcerii la memoria vie a Bisericii, a culturii și a identității naționale și o perioadă în care dascălii școlii au reușit să aducă copiilor un mare număr de activități extracuriculare, atractive, motivante, care să creeze o legătură sănătoasă între generații.



EVENIMENTE CULTURALE ȘI LITURGICE DEDICATE SFINȚILOR TREI IERARHI

În zilele de 29 și 30 ianuarie, Mitropolia Banatului și Facultatea de Litere, Istorie și Teologie din cadrul Universității de Vest din Timișoara, au organizat, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, două evenimente consacrate Sfinților Trei Ierarhi, ocrotitorii învățământului teologic ortodox.

Astfel, în data de 29 ianuarie au fost susținute online două prelegeri, și anume: Lect. dr. Daniel Lemeni, *La școala sfinților Trei Ierarhi: despre sfințenie, asceză și viață duhovnicească*, respectiv Pr. dr. Nichifor Tănase, *Vederea lui Dumnezeu și experiența luminii necreate în teologia isihastă*.

De asemenea, în cursul aceleiași zile a fost săvârșită de la ora 17 Vecernia cu litie, la Paraclisul mitropolitan din incinta Liceului „C.D. Loga”. Imediat după terminarea slujbei, Tudor-Ioan Muntean, Sorin Marian Budai și Dușan Truț, studenți la Master, anul I, au prezentat trei referate consacrate Sfinților Trei Ierarhi. Întreaga asistență s-a bucurat de prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan, care s-a angajat într-un dialog cu părinții profesori și studenții despre Sfinții Trei Ierarhi. A fost o seară

duhovnicească de excepție, marcată de bucurie și dragoste frățească.

A doua zi, în data de 30 ianuarie, a fost săvârșită, la același Paraclis mitropolitan, Sfânta Liturghie, oficiată de un sobor de părinți profesori din cadrul Facultății de Litere, Istorie și Teologie. După

terminarea slujbei, Pr. lect. dr. Alin Scridon a susținut un cuvânt de învățătură în care a evocat personalitățile remarcabile ale celor Trei Sfinți Ierarhi, Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz și Ioan Gură de Aur.

După prezentarea Colectivului de Teologie Ortodoxă, a avut loc o triplă lansare de carte: *Istorisire despre viețile monahilor din Egipt*, studiu introductiv, note, glosar și bibliografie de Daniel Lemeni, Editura Doxologia, Iași, 2021; Nichifor Tănase, Constantin



Jinga (coord.), *Simpozionul de educație și spiritualitate ortodoxă „Polis și Paideia”*, Editura Academiei Române, București, 2021; Ierom. Dr. Rafael Povîrnaru, *Repere de liturghisire și pastorație pentru preotul contemporan în lumina operei dascălului și sacerdotului Ene Braniște*, Editura Eurostampa, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Timișoara-Arad, 2021.

COLOCVIUL DE TEOLOGIE ȘI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ PENTRU ELEVII SEMINARIȘTI DE LA COLEGIUL NAȚIONAL PEDAGOGIC „CARMEN SYLVA”

Cu prilejul prăznuirii Sfinților Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, patronii învățământului teologic, elevii seminariști din cadrul Colegiului Național Pedagogic „Carmen Sylva” din Timișoara au participa luni, 31 ianuarie, la Colocviul de teologie și spiritualitate ortodoxă „Sfinții Trei Ierarhi, paradigme vii de propovăduire a Adevărului revelat și de trăire a vieții în Hristos”, organizat la inițiativa diaconului dr. Răzvan Emanuel Fibișan, profesor de Istorie a Bisericii Universale.

Evenimentul a debutat în capela unității de învățământ, cu citirea Acatistului Sfinților Trei Ierarhi, după care părintele profesor a susținut un exordiu despre importanta lor contribuție la dezvoltarea hermeneuticii creștine și la formularea/exprimarea adevărului divin etern, revelat, confirmat de Tradiția Apostolică și receptat în mărturisirea, cultul și disciplina Bisericii lui Hristos. Totodată, în cuvântul său, părintele profesor a amintit și de contextul și lucrările

primului Congres Internațional al Profesorilor de Teologie, desfășurat la Atena, în anul 1936, unde, printre alte rezoluții, s-a hotărât ca Sfinții Trei Ierarhi, datorită operelor sale inegalabile de teologie, să devină ocrotitorii spirituali ai tuturor Facultăților de Teologie Ortodoxă și, în general, ai Școlilor de Teologie Ortodoxă din lume (Cf. *Procès-Verbaux du Premier Congrès de Théologie Orthodoxe à Athènes, 29 novembre-6 décembre 1936*, publiés par les soins du Président Prof. Hamilcar S. Alivisatos, Editions Pyrsos, Athènes, 1939, p. 465).

În continuare, a fost organizată o lecție integrată, în cadrul căreia au fost evidențiate și consolidate legăturile trans și interdisciplinare dintre cunoștințele din sfera disciplinelor de studiu cu specific teologic și alte discipline din diverse domenii. În acest sens, arhimadritul Simeon Stana, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Timișoarei, a susținut o prelegere despre filologia clasică (greacă și latină), despre rolul și importanța culturii grecești pentru



civilizația popoarelor europene, precum și despre celebra colecție a scrierilor Părinților Bisericii („Patrologia Greacă”), tipărite de eruditul francez Jaque Paul Migne, în care sunt incluse operele Părinților Bisericii și a unor scriitori bisericești laici, scrise între secolele I și XV. A fost reliefat faptul că, în colecția de 166 de volume cât însumează Patrologia Greacă, 4 volume aparțin Sfântului Vasile cel Mare (vol. 29-32), 4 tomosuri Sfântului Grigorie din Nazianz (vol. 35-38) și 18 volume Sfântului Ioan Hrisostom (vol. 47-64). Legăturile interdisciplinare multilaterale au o importanță deosebită, întrucât ele contribuie nu numai la o bună dezvoltare a unor concepte în interiorul anumitor discipline de studiu, ci joacă și un rol important în formarea, dezvoltarea și consolidarea pregătirii practice și științifice a studenților, fiind o expresie concretă a proceselor de integrare care au loc astăzi în știință și în societate.

Tot cu prilejul cinstirii patronilor învățământului teologic a fost organizat și cercul de lectură patristică „Glasul Părinților”, în limba greacă, în cadrul căruia au fost lecturate, în limba originală, fragmente din operele Sfinților Trei Ierarhi, reprezentanți de seamă ai epocii de aur (sec. al IV-lea).

Partea a doua a întrunirii a fost dedicată prelegerilor; fiecare elev seminarist prezentând câte o temă desprinsă din literatura patristică a acestor corifei ai teologiei creștine. Pe lângă partea de aghiografie, referatele au cuprins și date cu privire la cele mai semnificative scrieri, abordând, într-o secțiune distinctă, diverse aspecte legate

de contribuția teologică a fiecărui ierarh în parte, prin care s-a încercat evidențierea și tratarea elementelor de noutate pe care le aduce fiecare părinte bisericesc în mersul istoric al teologiei și, totodată, al Bisericii.

La final, elevii și-au exprimat bucuria că, prin întocmirea referatelor, au avut oportunitatea de a se iniția în lectura textelor patristice referențiale pentru creștinism și de a cunoaște aspectele esențiale legate de viața, opera, activitatea și contribuția celor mai importanți Părinți ai Bisericii la precizarea învățăturii triadologice, dar și la cunoașterea și trăirea Evangheliei lui Hristos.

În cadrul Colegiului Național Pedagogic „Carmen Sylva” funcționează, încă din 1997, și clasele de teologie ortodoxă, formând generații succesive de tineri pentru slujirea Bisericii dreptmăritoare și a valorilor autentice ale neamului românesc. Instituția școlară a fost înființată în anul 1881, ca Gimnaziu de stat pentru fete. În octombrie 1918, școala devine Liceul de fete „Carmen Sylva”, cu predare în limba română. În martie 1957, școala primește numele revoluționarului pașoptist Eftimie Murgu. În 2002 consiliul profesoral decide schimbarea numelui școlii în Liceul Pedagogic „Carmen Sylva”, reînnodându-se, astfel, tradiția unei școli de importanță excepțională pentru cultura română din această parte a țării. Începând cu 1 septembrie 2018, unitatea de învățământ se numește Colegiul Național Pedagogic „Carmen Sylva”.



ACTUALITATEA EPARHIALĂ

SĂRBĂTOAREA BOBOTEZEI, LA CATEDRALA MITROPOLITANĂ DIN TIMIȘOARA

Praznicul Botezului Domnului Iisus Hristos a constituit un moment de bucurie duhovnicească pentru credincioși timișoreni, care au participat la Sfânta Liturghie, oficiată la altarul Catedralei Mitropolitane „Sfinții Trei Ierarhi” din Timișoara. Soborul preoților și al diaconilor, format din slujitorii catedralei, a fost condus de Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului.

Conform tradiției Bisericii Ortodoxe, după apolisul Dumnezeieștii Liturghii din ziua Bobotezei, Înaltpreasfinția Sa, împreună cu

soborul slujitor, a oficiat Slujba Aghiasmei celei Mari, după care Chiriarhul Banatului a binecuvântat credincioșii, stropindu-i cu apă sfințită.

În cuvântul de învățătură, Părintele Mitropolit Ioan a vorbit despre semnificația acestui mare praznic împărătesc, cunoscut, în popor, și ca Epifania sau Teofania Domnului.

După slujba de sfințire a apei, preoții slujitori au împărțit credincioșilor prezenți Agheasmă Mare, administrația catedralei pregătind în acest an o capacitate de aprox. 4000 de litri de apă.



BISERICA DE LA SÂNANDREI COLONIE A FOST ÎNVEȘMÂNTATĂ ÎN HAR

În ziua de 9 ianuarie a.c., în duminica după Botezul Domnului, când natura a îmbrăcat veșmânt alb curat, prin zăpada proaspăt așternută peste pământul Banatului, biserica din localitatea Sânandrei Colonie a fost târnosită de către Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Ioan al Banatului.

Încă de la orele dimineții, Chiriarhul a fost întâmpinat de primarul localității Sânandrei, domnul Claudiu Coman, de mulțime de credincioși veniți din Timișoara și satele învecinate, la momentul unic din viața bisericii parohiale, precum și de soborul slujitor format din: preotul Timotei Anișorac, consilier eparhial, preotul Marius Sfercoci, inspector eparhial, preotul protopop Cristian Păiș, preacuviosul părinte Rafael Povîrnaru, preotul Marius Mircia, de la parohia Timișoara Ronaț, preotul pensionar

Vasile Anișorac și desigur preotul paroh Teodor Cocan.

Evenimentul a debutat cu slujba de târnosire, prin înconjurarea bisericii și ungerea ei cu Sfântul și Marele Mir, precum și prin stropirea cu apă sfințită, toți cei prezenți înconjurând, alături de Ierarh și soborul slujitor, biserica ce a fost așezată sub ocrotirea Sfântului "Ilie Tesviteanul".

Apoi, după rânduiala liturgică, în piciorul Sfintei Mese a fost așezat hrisovul, precum și mica raclă cu moaște mucenicești.

După pecetluirea și înveșmântarea prestolului, au fost sfințite catapeteasma și pictura cea nouă.

În cadrul Sfintei Liturghii, Părintele Mitropolit Ioan a explicat evanghelia duminicii, făcând o completare a ei cu relatarea Sfântului Apostol și Evanghelist Luca, din capitolul 4, versetele de la 16 la 21, arătând cum a fost primit în satul său, Nazareth, Cel care își începea misiunea





Lugojanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, cu binecuvântarea și din încredințarea vrednicului de pomenire Mitropolit Nicolae al Banatului.

Din motive financiare, lucrările efective s-au derulat odată cu venirea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Ioan în scaunul mitropolitan de la Timișoara, în anul 2014.

Înaltpreasfinția Sa și preotul Teodor Cocan,

publică, misionară și mântuitoare, fiind nevoit să locuiască în cetatea Capernaum, în Galileea neamurilor, întrucât concetățenii lui n-au crezut în El, alungându-L, voind chiar să-l omoare.

În continuare, Înaltpreasfinția Sa a menționat că Mântuitorul și-a început activitatea de propovăduire a Evangheliei, preluând o sintagmă, din predica Sfântului Ioan Botezătorul, și anume: „Pocăiți-vă, că s-a apropiat Împărăția cerurilor!” (Matei 3, 2).

Un îndemn, la fel de actual și astăzi, așa cum preciza Părintele Mitropolit Ioan a fost așezat în inimile celor prezenți, arătând că ”Împărăția lui Dumnezeu” este foarte aproape de noi prin Iisus Hristos și doar cine Îl primește pe Iisus intră în comuniune deplină cu El.

La finalul Sfintei Liturghii, pentru osârdia deosebită depusă la zidirea și pictarea bisericii, precum și la edificarea întregului așezământ (paraclis cu hramul ”Intrarea în Biserică a Maicii Domnului”, clopotniță, trapeză, corpuri de chilii, casă duhovnic) părintele paroh, Teodor Cocan, a fost hirotosit iconom stavrofor, cu drept de a purta brâu roșu și cruce pectorală.

De asemenea, părintele paroh Teodor Cocan a acordat acte de cinstire tuturor ctitorilor și binefăcătorilor bisericii.

Parohia Sânaandrei Colonie a luat ființă în anul 2001, fiind păstorită de preotul Ioan Jurca, ulterior de preotul Ioan Covaci, iar, din anul 2013 până în prezent, de preotul Teodor Cocan.

Piatra de temelie a noii biserici a fost pusă la data de 29 iulie 2013 de către Preasfințitul Părinte Paisie

într-o strânsă legătură cu Primăria Sânaandrei și Consiliul Local, reprezentat de domnul primar Claudiu Coman, și cu credincioșii cu inițiativă din sat, dar și cu binefăcătorii din toate colțurile eparhiei, au contribuit deplin la ridicarea și edificarea actualei biserici și a întregul complex bisericesc.



ZIUA CULTURII ROMÂNE, SĂRBĂTORITĂ LA BIRDA

Vineri, 14 ianuarie, a fost sărbătorită Ziua Culturii Române, în biserica cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” din parohia Birda.

Momentul literar-artistic a debutat cu slujba Parastasului pentru poetul Mihai Eminescu și a fost încheiat cu susținerea catehezei „Câteva cuvinte religioase din opera unui eminescolog”, de părintele Valentin Bugariu care, în pregătirea aperceptivă, a subliniat: „Pe 15 ianuarie se sărbătorește Ziua Culturii Române. Cum data coincide cu data nașterii poetului nostru național, ziua este și un fericit prilej de aniversare a poetului, a omului deplin al culturii românești, cum l-a numit filozoful Constantin Noica, pe poetul Mihai Eminescu. Anul 2022 fiind declarat de Patriarhia Română, Anul Omagial al Rugăciunii, vom încerca să ne apropiem prin intermediul acestuia de lexicul religios a unui eminescolog. Pentru această zi, am ales opera unui lingvist și stilistician român, G. I. Tohăneanu (1925-2008)”.

Elevii de la Școala Gimnazială din Birda, pregătiți de prof. Mihaela Coman, titularul Catedrei de Limba Română, au susținut un bogat program literar, în care prin intermediul poeziei lui Eminescu în română, engleză și franceză ni l-au făcut contemporan pe poet și creația sa. Au recitat versuri din lirica emineciană elevii: Bene Izabela, Chereș Maria, Ciuban Ana-Maria, Cocos Cristian, Damian Alice, Draghici Snejana, Groza Elisa, Kutri Elisa, Lazăr Marina, Liță Rebeca, Marcu Alexandra, Noje Alexandra, Noje Flavia, Partelly Maria și Pojar Sebastian.

În sprijinul acestei activități a fost organizată o expoziție tematică de carte, iar elevii au dezlegat un rebus cu teme eminesciene și au pregătit un Concurs intitulat „Scrisoare Domnului Eminescu” la care au participat 12 elevi. La final a fost urmărit un material dedicat lui Eminescu, care a punctat etapele vieții și operei, precum și principalele monumente dedicate poetului din România.



PREMIERA CONCURSULUI „EMINESCU, UN VIS ÎN AȘTEPTARE”, LA LUGOJ

Sâmbătă, 29 ianuarie 2022, în Sala Festivă a Cercului Militar Lugoj, a avut loc festivitatea de decernare a premiilor concursului internațional de creație literară artistică „Eminescu, un vis în așteptare” pentru zona de vest a României, organizat de Batalionul 183 Artilerie Mixtă „General Ion Dragalina”.



„În cadrul evenimentului a fost comemorat omul de cultură, gazetarul, ziaristul, vocea de aur a Radioului, omul care a scris istoria clipei, Doru-Dinu Glăvan, fost președinte al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, prietenul tuturor celor



care și-au dedicat ani din viață scrisului și nu numai. Cuvântul de întâmpinare l-a avut șeful Cercului Militar Lugoj, locotenent-colonel (r) Cristinel Vecerdea, urmat de dl. Dumitru Buțoi-vicepreședintele filialei Timiș a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, doamna Henrieta Szabo – managerul Bibliotecii Municipale Lugoj, precum și personalități marcante ale mediului cultural și literar care au prezentat și recitat din opera eminesciană. La final au fost oferite diplome și premii oamenilor iubitori de cultură”, a menționat părintele Emanuel Gavița, preot militar al Garnizoanei Lugoj.



AGENDA ÎNALTPREASFINȚITULUI PĂRINTE IOAN, MITROPOLITUL BANATULUI

1 ianuarie 2022

A oficiat Sfânta Liturghie la catedrala mitropolitană, la finalul căreia a săvârșit și slujba de Te-deum cu prilejul Anului Nou.

2 ianuarie 2022

A participat la Sfânta Liturghie la parohia Timișoara Ghiroda Veche, din protopopiatul Timișoara II.

6 ianuarie 2022

A oficiat Sfânta Liturghie la catedrala mitropolitană, la finalul căreia a săvârșit și slujba de sfințire a Apei celei Mari, cu prilejul praznicului Botezului Domnului.

7 ianuarie 2021

A cercetat Centrul de Suport pentru Situații de Urgență și Criză din cadrul Direcției de Asistență Socială a Municipiului Timișoara, unde de-a lungul anului a donat importante cantități de alimente, serbându-și onomastica alături de oamenii fără adăpost, beneficiarii acestui centru.

8 ianuarie 2022

A vizitat mai multe familii nevoiașе cu copii din localitatea Satchinez, oferindu-le îmbrăcăminte și rechizite școlare;

A vizitat parohia Hodoni, din protopopiatul Timișoara I.



9 ianuarie 2022

A târnosit biserica parohiei Sănandrei Colonie, oficiind mai apoi Sfânta Liturghie la finalul căreia a hirotesit iconom stavrofor pe preotul paroh Teodor Cocan.

12 ianuarie 2022

A primit pe domnul prof. Dan Băcilă, Inspector Școlar de Arte, din cadrul Inspectoratului Școlar Județean Timiș;

A primit pe doamna prof. univ. dr. Daniela Constantin, președintele Uniunii Artiștilor Plastici, filiala Timiș;

A primit pe preotul paroh Ciprian Goguț, de la parohia Iacea Mare, protopopiatul Sănnicolau Mare;

A primit pe domnul dr. Flavius Cionca, directorul Direcției de Sănătate Publică Timiș;

În după-amiaza zilei a cercetat două familii nevoiașe din localitatea Giulvăz, oferindu-le alimente și lemne de foc;

În seara zilei a participat la slujba Vecerniei, la mănăstirea „Partoș”, din protopopiatul Deta.

13 ianuarie 2022

A primit pe doamna director adjunct Ileana Tomoiagă, de la Inspectoratul Teritorial de Muncă, Timiș;

A primit pe preotul coslujitor Daniel Alic, de la parohia Timișoara Fabric - Sf. Ilie, protopopiatul Timișoara II;

A primit pe preotul Cristian Păiș, protopopul protopopiatului Timișoara II.

17 ianuarie 2022

A primit pe preacuviosul părinte lect. univ. dr. Rafael Povîrnaru, respectiv domnul conf. univ. dr. Remus Feraru, de la Facultatea de Teologie din Timișoara.

A primit pe preotul paroh Tiberiu Gherasim, de la parohia Ferendia, din protopopiatul Deta;

A primit pe preotul paroh Dragan Georgiev, de la parohia Voiteg, din protopopiatul Deta.

18 ianuarie 2022

A primit pe domnul prof. dr. Sorin Ionescu, subprefectul județului Timiș.

19 ianuarie 2022

A efectuat o vizită la Oficiul protopopesco Lugoj și a avut o întrevedere cu domnul jr. Claudiu Buciu, primarul Municipiului Lugoj, la sediul Primăriei.

21 ianuarie 2022

La invitația Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, a prezidat ședința Consiliului Eparhial, a Arhiepiscopiei Aradului.

22 ianuarie 2022

A prezidat ședința anuală a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Timișoarei.

23 ianuarie 2022

A oficiat Sfânta Liturghie la catedrala mitropolitană.

24 ianuarie 2022

A participat la manifestările prilejuite de sărbătoare *Unirii Principatelor Române*, eveniment desfășurat în fața Inspectoratului Județean de Poliție, Timiș, unde a rostit o alocuțiune.

25 ianuarie 2022

A primit pe preotul prof. Petru Suru, de la Colegiul Național „Carmen Sylva”, din Timișoara.

26 ianuarie 2022

A primit pe preotul paroh Cristian Tomescu, de la parohia Timișoara Fabric Est, din protopopiatul Timișoara II, dimpreună cu doamna prof. Delia Tomescu, de la Colegiul Național „Carmen Sylva”, din Timișoara;

A primit pe preotul paroh Florin Băran, de la parohia Șag, din protopopiatul Timișoara I;

A primit pe doamna prof. dr. Claudia Muntean, directorul Colegiului Național Pedagogic „Carmen Sylva”, din Timișoara;

În după-amiaza zilei a vizitat parohia Cutina, respectiv parohia Răchita, din protopopiatul Făget.

27 ianuarie 2022

A primit pe preotul paroh Ovidiu Cucec, de la parohia Utvin, din protopopiatul Timișoara I;

A primit pe preotul coslujitor Daniel Alic, de la parohia Timișoara Fabric – Sf. Ilie, din protopopiatul Timișoara II.

28 ianuarie 2022

A participat la ceremonia de învestire a noului prefect al județului Timiș, domnul Mihai Ritivoiu, eveniment desfășurat la Prefectura Județului Timiș.

29 ianuarie 2022

A participat la conferința dedicată Sfinților Trei Ierarhi, desfășurată în paraclisul mitropolitan, de la Liceul C. D. Loga, din Timișoara, urmată de slujba Vecerniei cu Litie, în prezența studenților și profesorilor de la Facultatea de Teologie din Timișoara.

30 ianuarie 2022

A oficiat Sfânta Liturghie la catedrala mitropolitană, cu prilejul hramului istoric al acestui sfânt locaș, înconjurat de un sobor format din părinți consilieri de la Centrul Eparhial, respectiv protopopii Timișoarei, dar de preoții **și diaconii** catedralei mitropolitane.

31 ianuarie 2022

A primit pe preotul paroh Răzvan Marinescu, de la parohia Sacoșu Mare, din protopopiatul Lugoj, dimpreună cu domnul Gabriel Toma, episcopul bisericii;

A primit pe domnul Mihai Opreș, din Timișoara;

A primit pe domnul prof. Virgil Popescu, președintele sindicatului „Spiru Haret”, Timiș;

A primit pe domnul prof. Nicolae Șincari, de la Colegiul Național Pedagogic „Carmen Sylva”, din Timișoara.

**A consemnat preot Marius Sfercoci,
Inspector eparhial**